

МИНБАРИ

www.tribun.tj
E-mail: minbarihalk@bk.ru

Барои ваҳдат, рушди устувори иқтисодӣ
ва зиндагии шоистаи мардум!

ХАЛҚ

8 сентябри
соли 2015,
сешанбе,
№37 (1016)

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

Субҳи 6 сентябр
Президенти Ҷумҳурии
Тоҷикистон Эмомалӣ
Раҳмон бо мақсади
шиносӣ бо вазъи
зиндагии мардум,
ифтитоҳи як қатор
иншооти иҷтимоию
саноатӣ ва оғоз
бахшидан ба корҳои
сохтмонӣ дар як зумра
иншооти дигар ба шаҳри
Ваҳдат ташриф овард.

ИСТИҚБОЛИ ШОИСТАИ ҶАШНИ ИСТИҚЛОЛИЯТ

Сафари кории Президенти кишвар ба шаҳри Ваҳдат

Дар даромадгоҳи шаҳри Ваҳдат сокинони он Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмонро бо эҳтироми хоса ва гарму самимӣ истиқбол гирифтанд.

Боздид аз шаҳри Ваҳдат бо ифтитоҳи роҳи мошингарди шоҳроҳи Ваҳдат - Файзобод, ки ба тозагӣ навсозӣ шудааст, оғоз ёфт.

Сипас Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон бо гузоштани санги асос ба сохтмони бинои Шуъбаи Вазорати корҳои дохилӣ дар шаҳри Ваҳдат оғоз бахшид.

Иншооти мазкур дар кӯчаи Исмоили Сомони шаҳр бунёд шуда, ба ғайр аз бинои асосӣ дар ҳудуди иншоот нуқтаи гузаргоҳ, таваққуфгоҳ барои мошинҳои кормандон, майдончаи варзишӣ пешбинӣ шудааст.

Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар ҷамоати деҳоти Гулистон боғчаи кӯдакони "Бону" - ро, ки аз тарафи соҳибкор Мурод Сафаров бунёд гардидааст, ифтитоҳ намуд.

Дар шафати боғчаи "Бону" толори наву замонавӣ бо 400 ҷой сохта шудааст, ки барои ин иқдом низ Президенти мамлакат ба соҳибкор изҳори сипос кард.

Имрӯз ҳамчунин Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон як кӯдакони дигарро, ки аз ҷониби соҳибкор Ҷамза Фозилов сохта шудааст, ба истифода дод.

Баъди шиносӣ бо шароити муассисаҳои муосири томақтабӣ Президенти мамлакат ба соҳибкорон барои ин иқдоми ватандӯстонашон миннатдорӣ карда, баҳри анҷоми ин кори ибратбахшашон баҳри баланд дод.

Бояд тазаккур дод, ки дар маҷмӯъ дар шаҳри Ваҳдат 150 муассисаи таълимӣ фаъолият намуда, дар онҳо 3290 нафар омӯзгорони болаёқату соҳибхитос ба 62 ҳазору 903 нафар фарзандони меҳнаткашон илму маърифат меомӯзанд.

Дар 17 кӯдакони шаҳр бошад, садҳо нафар кӯдакон ба нигоҳубин ва таълиму тарбия фаро гирифта шудаанд.

Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар ҷамоати деҳоти Гулистон бо буридани лентай рамзӣ ба фаъолияти Мактаби миёнаи таҳсилоти умумии рақами 132 низ асос гузошт.

Сохтмони мактаб дар даврони Шӯравӣ оғоз гардида, бунёди он бо сабаби нооромии кишвар ва баъдан бо сабаби нокифоягии маблағҳои буҷавӣ ба таъхир афтада буд. Он аз 51 синфхона, озмоишгоҳҳои бо технологияҳои замонавӣ муҷаҳҳаз, маҷлисгоҳ, толори китобхонӣ, ошхонаи барҳаво, инчунин синфхонаҳои алоҳида барои ташаккули завқи зебоипарастии кӯдакону наврасон иборат буда, дар як баст 1176 нафар хонандаро ба таҳсил фаро мегирад.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон бо шароити таълим шинос шуда, бо хонандагон суҳбати самимӣ доир кард.

Дар синфи омӯзиши ҳунароҳи Сарвари давлат ба дӯхти либосҳои миллий, ки ҳуди духтарони синфҳои болоӣ омода

кардаанд, баҳри баланд дода, онҳоро ба омӯзиши ҳунароҳи миллий, илм ва забонҳои хориҷӣ ҳидоят кард.

Дар арафаи ҷашни 24 - солагии Истиқлолияти давлатӣ мавриди истифода қарор гирифтани мактаб тӯҳфаи арзандаи Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон ба фарзандони меҳнаткашони шаҳри Ваҳдат арзёбӣ гардид.

Дар мактаби нав Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон бо шумораи зиёди омӯзгорону хонандагон ва фаъолони шаҳр мулоқоти судманд доир намуд.

Ҳуди ҳамин рӯз Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон ба оғози фаъолияти Корхонаи сементбарории Ҷамъияти Дорой Масъулиятш Маҳдуди "Тоҷ-Чайна-2013" асос гузошт.

Корхонаи сементбарории "Тоҷ-Чайна-2013" аз тарафи ширкати «Ёқут - 2000» бо ҷалби сармояи хориҷӣ бунёд карда шуд. Иқтидори истеҳсоли солонаи он 1 миллиону 200 ҳазор тонна семент буда, дар як баст 400 нафар мутахассиси маҳаллӣ бо ҷойи кор таъмин шудааст.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон ба роҳбарияти ширкат супориш дод, ки 99 фоизи кормандон аз ҳисоби мутахассисони маҳаллӣ бо кор ҷалб карда шавад.

Баъди ифтитоҳи корхона дар ҳамин ҷо Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар назди коргарону мутахассисон суҳбати намуда, оғози фаъолияти ин коргоҳи саноатино табрик намуд.

ИСТИҚБОЛИ ШОИСТАИ

ҶАМЪОМАДИ ТАҶТАНАВӢ БА ИСТИҚБОЛИ 20-УМИН СОЛГАРДИ ТАЪСИСИ ГВАРДИЯИ МИЛЛӢ

Рӯзи 4 сентябри соли равон бо иштироки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Сарфармондеҳи Олии Қувваҳои Мусаллаҳи кишвар Эмомалӣ Раҳмон ба истиқболи 20-умин таъсисёбии солгарди Гвардияи миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷамъомади таътанавӣ баргузор гардид.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон тамоми афсарону сарбозони Гвардияи миллии ва кулли мардуми кишварро бо 24-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 20 - солагии таъсисёбии Гвардияи миллии табрику таҳният гуфта, ба онҳо дар ҳимояи амнияти оромии давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон матонату шуҷоат ва маҳорату кордонӣ таманно намуд.

Таъкид гардид, ки имрӯз ба таъсисёбии Гвардияи миллии Тоҷикистон, ки дар қатори дигар ниҳодҳои давлатдорӣ ва сохтору мақомоти низомӣ яке аз беҳтарин самараҳои истиқлолият буда, ҷузъи муҳими Қувваҳои Мусаллаҳи кишвари соҳибистиқлоламон ба ҳисоб меравад, бист сол пур мешавад.

Аз солҳои аввали таъсисёбии Гвардияи миллии Сарвари давлат Эмомалӣ

Раҳмон ёдовар шуда, таъкид намуд, ки: "мо ин воҳиди низомиро дар даврае таъсис додем, ки кишварамон дар вазъи ниҳоят вазнини ҳассос қарор дошт. Бинобар ин, ҳайати шахсии Гвардияи миллии дар марҳалаи аввали ташаккули худ дар баробари дигар сохторҳои низомӣ ва мақомоти ҳифзи ҳуқуқ роҳи хеле душвору сангин, вале пуршарафро сипарӣ карда, номи пурифтихори гвардиячиро бо нишон додани намунаҳои беҳтарини часорату ҷавонмардӣ ҳифз намуд".

Шуҷоату мардонагии гвардиячиёни тоҷик идомаи корнамоиву фидокории ҳазорон нафар родмардони сарзамини аҷоддиамон мебошад, ки хизмат кардан ба марзу бумро рисолати мардонаву меҳандӯстона ва хизмат ба падару модар медонистанд.

Ҳукумати мамлакат дар доираи сиёсати бобарори иҷтимоӣ ба беш аз 500 оилаи хизматчиёни ҳарбии Гвардияи миллии манзили истиқоматӣ тақдим намуд.

Дастириву ғамхориҳои давлату Ҳукумат хизматчиёни ҳарбии Гвардияи миллиро водор месозанд, ки барои баланд бардоштани интизоми ҳарбӣ, хизмати содиқона ба Ватан ва мардуми кишвар, риояи

Конститутсия ва иҷрои вазифаҳои масъулиятноку пуршарафи худ дучанд саъю кӯшиш намоянд.

Дар охири суҳанронӣ Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон бори дигар таъкид намуд, ки «шумо афсарону сарбозони Гвардияи миллии идомадиҳандагони қору пайкори ҳазорон нафар родмардони шуҷои Ватани азизамон ҳастед».

Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон таърихи 5 сентябри соли равон дар Симпозиуми байналмилалӣ илмӣ «Мир Сайид Али Хамдонӣ: донишманд ва мутафаккири Шарқ» ва намоишгоҳи V-уми байналмилалӣ китоб, ки дар Театри давлатии академии опера ва балети ба номи Садриддин Айни ба муносибати 700-солагии Мир Сайид Али Хамдонӣ доир гардид, иштирок ва суҳанронӣ кард.

Симпозиумро бо суҳани муқаддимавӣ Президенти Академияи Илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон академик Фарҳод Раҳимӣ оғоз намуда, сипас суҳанро ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дод.

Зимни суҳанронии пурмуҳтаво Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон нахуст кулли мардуми шарифи Тоҷикистон ва иштирокчиёни чорабиниро ба муносибати таҷлили 700 - солагии шоир ва мутафаккири барҷастаи тоҷику форс Мир Сайид Али Хамдонӣ ва ифтитоҳи Симпозиуми байналмилалӣ оид ба шинохти шахсият ва мақому мартабаи ин орифи равшанзамир самимона табрик намуда, хузури олимону донишмандонро, ки бо мақсади ширкат дар ин ҳамоиши илмӣ аз дуру наздик ба кишвари мо ташриф овардаанд, хайрамақдам гуфт.

Зимни суҳанронии худ Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар бораи тарҷумаи ҳоли Хамдонӣ, шахсият ва осори ӯ, андешаҳои ирфонӣ дар рисолаҳояш, бузургдошти мартабаи баробарию бародари одамон, эҳсон мурувват, нақши илму маориф ва маърифатнокии аҳолӣ аз назари Хамдонӣ, тарғиби сулҳу оромӣ, фарҳанги сулҳ ва таҳаммулгарой, инчунин хизмати Хамдонӣ дар рушди забони тоҷикӣ андешаҳои ҷолибу асоснок илмӣ баён намуд.

Аз ҷумла таъкид гардид, ки: "Мир Сайид Али Хамдонӣ бо осори гаронбаҳои худ, ки асоси онҳоро дарки дурусти масъа-

лаҳои фалсафию ҳикмат ва ахлоқу адаб ташкил медиҳанд, дар тамаддуни Шарқ мақоми барҷаста дорад. Вай, пеш аз ҳама, мақому манзалати инсонро ҳамаҷониба таҳқиқ карда, нақши ӯро дар ташаккул ва густариши амалҳои солеҳу созанда басо пурарзиш донистааст".

Пеш аз истиқлолияти давлатӣ ба шахсият ва осори Амири Хамдонӣ як гурӯҳи хурди олимону донишмандон шиносӣ доштанд.

Аммо баъди соҳибистиқлол гардидани Тоҷикистон ва бо ташаббуси Ҳукумат доир гардидани ҷашни 680 - солагии ва имсол 700 - солагии ин шахсияти бузург номи Мир Сайид Али Хамдонӣ вирди забони хурду бузург шуда, мақому мартабааш шуҳрати арзандаву сазовор пайдо кард.

Имрӯзҳо осори ӯ ба забонҳои мухталифи дунё чоп шуда, ақидаҳои инсондӯсто-

нааш писанди дӯстдорони ҳикмату адаб ва ирфону тасаввуф гардидаанд, ки иштироки олимони чандин кишвари дунё дар ҷашнвораи имрӯза далели гуфтаҳои болост".

Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар бораи осори гаронарзиши Али Хамдонӣ ёдовар шуда, таъкид намуд, ки: "Маҳсусан, дар рисолаҳои "Кашф-ул-ҳақиқ", "Қуддусия", "Шарҳи фусус-ул-ҳикам", "Рисолаи ақлия", "Рисолаи вучудия", "Рисолаи маърифати нафси инсонӣ" ва осори дигараш ақидаҳои фалсафии худро дарҷ намуда, сифатҳои поку ҳақидаи инсонро ҳамчун меҳвари коинот тавзеҳ додааст.

Маърифатбарои Хамдонӣ воситаи ба даст овардани илму дониш, малакаву маҳорат, завқу истеъдод ва шуҷоату қаноат, инчунин пояи сабру эҳсон ва зухду тавба дар роҳи тариқат мебошад.

МИР САЙИД АЛИИ ҲАМАДОНӢ: ДОНИШМАНД ВА МУТАФАККИРИ ШАРҚ

Дар охири суҳанронии Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон изҳор дошт, ки: "Дар кишвари мо доир шудани Симпозиуми байналмилалӣ илмӣ ба хотири бузургдошти шахсияти Мир Сайид Али Хамдонӣ ва осори ӯ аз аҳамияти маҳсус бархурдор мебошад.

Бовар дорам, ки дар ин ҳамоиш пажӯҳишгарон паҳлуҳои норавшани осор ва афкори ин мутафаккири бузургро баррасӣ карда, саҳми арзандаи ӯро дар ташаккули тамаддуни башарӣ бори дигар воқеъбинона равшан менамоянд".

Баъди андешаронии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон Раиси Фарҳангистони забон ва адаби форсии Ҷумҳурии Ислонии Эрон Ҳаддоди Одил, Шариф Ҳусейн Қосимӣ - профессори Донишгоҳи Дехлӣ, Сайид Иброҳими Ҳикмат - Раиси Донишгоҳи Балхи Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон, Навшоҳӣ Ориф - профессори Донишгоҳи Ислонбод ва Франсис Ричардс - профессори Донишгоҳи Париж, узви хориҷии Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон суҳанронӣ карданд.

Дар баромадҳои хеш олимони кишварҳои хориҷ пеш аз ҳама барои ташаббусҳои инсондӯстона ва қадршиносии гиромидошти олимону орифони миллати тоҷик ба Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон изҳори сипосу миннатдорӣ карда, ба Сарвари давлати Тоҷикистон баҳри ин иқдомҳои ибратбахш баҳои баланд доданд.

Дар кори симпозиум, ки тайи ду рӯз дар шаҳри Душанбе доир гардид, олимону муҳаққиқони беш аз 25 кишвари олам иштирок ва бо маърузаҳо баромад карданд.

Пеш аз оғози кори симпозиум намоишгоҳи V - уми байналмилалӣ китоби Душанбе баргузор гардид.

Дар намоишгоҳ 79 ширкати ноширӣ аз 9 давлати ҷаҳон ва Тоҷикистон иштирок доштанд.

Дар ин ҷо 6 ҳазор номгӯ ва 50 ҳазор адад китоб ба маъруза гузошта шуда буд.

ҶАШНИ ИСТИҚЛОЛИЯТ

БУЊЕДИ БИНОИ РАЁСАТИ КОНСУЛГАРИИ

ВАЗОРАТИ КОРҲОИ ХОРИҶИ

Субҳи рӯзи 7 - уми сентябр Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар шаҳри Душанбе барои бунёди бинои Раёсати Консулгарии Вазорати корҳои хориҷӣ асос гузошт.

Ин иншоот дар маркази шаҳри Душанбе дар замини масоҳаташ 1937 метри мураббаъ бунёд гардида, аз 9 ошёна иборат хоҳад буд.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон ба сохтмончиён дастур дод, ки бино бо сифати хуб дар муҳлати 1 сол то ҷашни 25 - солагии Истиқлолияти давлатии ҷумҳури сохта шавад.

Зимни шиносӣ бо тарҳи лоиҳа ба Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон иттилоъ доданд, ки Раёсати консулгарӣ бо тарҳи зебои меъморӣ миллий ва бо санғҳои ороишӣ бо фароҳам овардани тамоми шароитҳои барои кор мусоид, сохта мешавад.

Дар ноҳияи Шоҳмансури пойтахт бошад Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон Муассисаи таҳсилоти миёнаи умумии рақами 100 - ро ба истифода дод.

Корҳои навсозӣ дар мактаби мазкур 11 март соли 2015-ум оғоз гардида, 17 августи соли 2015 ба анҷом расид. Мактаби дуошёна барои 1480 ҷой дар ду баст пешбинӣ шуда, аз 33 синфхона, 2 толори навбунёди варзишӣ бо 420 ҷойи нишаст иборат мебошад.

Баъди пурра ба истифода додани мактаб беш аз 60 нафар бо ҷойи кори доимӣ таъмин шуданд.

Зимни шиносӣ Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон дар синфхонаҳои барҳавову замонавӣ бо шароити таълим аз наздик шинос шуда, бо хонандагон суҳбати самимӣ доир намуд.

Дар рафти шиносӣ Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон бо фаъолияти синфхонаи назорати интерактивии ҷамъиятӣ, ки ҳамзамон ба низомии ягонаи идоракунӣ дар соҳаи маориф пайваست аст, шинос шуд.

Ин нуқтаи идоракунӣ, ки маркази махсуси иттилоотӣ мебошад, пурра бо системаи ягонаи идоракунӣ соҳаи маориф пайваст буда, ҷараёни дарс, рафтори толибилмон ва иртиботи пайвастаи воли-

БОЗ ЯК МАКТАБИ НАВ ДАР ПОЙТАХТ

дайнро бо ин муассисаи таълимӣ таъмин менамояд, ки мутобиқ ба низомии муосир бо охири техникаи рақамӣ мучаҳҳаз шудааст.

Баъди ифтитоҳи бинои мактаб дар ҳамин ҷо Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар назди омӯзгорону хонандагон ва фаъолони ноҳияи Шоҳмансур суҳбронӣ карда, оид ба дастгирии

ҳамаҷонибаи Ҳукумати мамлакат барои рушди соҳаи маориф ва беҳдошти сатҳи таълиму тарбия, ҷалби фарзандон ба таҳсил андешаронӣ намуд.

Сарвари давлат ба сохтмончиён барои иҷрои корҳои босифат баҳои баланд дода, изҳор дошт, ки дар даврони соҳибистиқлоли дар ҷумҳури шумораи мактабҳои

типи нав афзоиш меёбад. Ин имкон медиҳад, ки шароити таълиму тадрис беҳтар гардида, волидон аз рафти донишомӯзии фарзандон огоҳ мегарданд.

Устодону хонандагон дар навбати худ ба Сарвари давлат барои дастгирии ҳамаҷониба ва ғамхориҳои падарона изҳори сипосу қадрдонӣ карданд.

ИФТИТОҶИ ФАБРИКАИ ДЎЗАНДАГӢ ДАР ШАҲРИ ДУШАНБЕ

Дар шаҳри Душанбе Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон фабрикаи дўзандагиро, ки бо ташаббуси соҳибкорони маҳаллӣ бунёд шудааст, ба истифода дод.

Сеҳи нави дӯхти сару либоси мактабӣ бо иқтидори солонаи 24 ҳазор адад костюми писаронаю 60 ҳазор адад либоси духтарона дар заминаи Ҷамъияти Дорои Масъулиятш Маҳдуди "Иттиҳодияи истеҳсолии Насосҳои тоҷик" бунёд шудааст. Ин 4 - умин сеҳи дўзандагӣ дар Ҷамъияти дорои масъулиятш маҳдуди "Иттиҳодияи истеҳсолии Насосҳои тоҷик" мебошад.

Таҷҳизоти корхонаи навро соҳибкорони маҳаллӣ аз кишварҳои пешрафтаи олам, аз қабилҳои Олмон, Чехия ва Ҷумҳурии Мардумии Чин ворид кардаанд. Имсол корхона барои таъмини сару либоси ягонаи мактабӣ бо 134 мактаби таҳсилоти миёнаи умумии ҷумҳури шартнома баста, беш аз 28 ҳазор хонандаро бо либоси мактабӣ таъмин кард.

ҲУНАРИСТОНИ ЗАМОНАВӢ

Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон ҳамчунин дар Муассисаи давлатии "Наврӯзгоҳи пойтахт" - и шаҳри Душанбе як ҳунаристони замонавиро ифтитоҳ намуд.

Дар ошёнаи дуҷуми наврӯзгоҳ маркази муосир таъсис ёфтааст, ки дар он коргоҳу корхонаҳои ҳунароҳои миллий ба ҳам омадаанд.

Фаъолияти ҳамаи ин корхонаҳо ба рушди ҳунароҳои миллий равона гардидааст ва шумораи умумии ҷойҳои нави корӣ дар ин марказ беш аз 350 нафарро ташкил медиҳад.

Сарвари давлат Эмомалӣ Раҳмон зимни шиносӣ бо фаъолияти корхонаҳои дўзандагии Суман, Ҳалима - 2015, Иттифоқи ҳунаромандони Тоҷикистон, рассон, заргарон, қандакорон, тарроҳон, Ҷамъияти Дорои Масъулиятш Маҳдуди "Марямбиби" - и шаҳри Қўрғонтеппа, бунёди байналмилалӣ косибон бо номи Ҳафтпайкар ва дастовардҳои дигари ҳунаромандони ҷидаст шинос шуда, ба онҳо барои эҳёи ҳунароҳои миллий, рушди фарҳанг, муаррифии маданияти бою қадимаи халқи тоҷик дар хориҷи мамлакат дастуру ҳидоятҳо дод.

КОРХОНАИ САНОАТИИ "ГУЛОБ" БА ФАЪОЛИЯТ ОҒОЗ КАРД

Дирӯз ҳамчунин дар шаҳри Душанбе Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон Корхонаи саноатии "Гулоб" - ро ба истифода дод.

Корхонаи истеҳсоли обҳои ташнашикан аз ҷониби Ҷамъияти Саҳҳомии пӯшидаи "Оби Зулол" бо насби таҷҳизоти технологияи замонавӣ навоид ба истеҳсоли обҳои нӯшоқӣ ва рангаи хуштамӣ ташнашикан сохта шуд.

Таҷҳизоти истеҳсоли аз давлатҳои Италия ва Франция ворид гардида, барои насби он мутахассисон аз Италия, Швейцария, Белгия ва Франция ҷалб гардидаанд.

Хати нави технологӣ қудрати истеҳсоли обҳои рангаи ташнашиканро дар як соат бо теъдоди 20 000 адад доро мебошад.

Зимни боздид аз корхона Сарвари дав-

лат Эмомалӣ Раҳмон ба соҳибкорон дастур дод, ки пеш аз ҳама ба сифати ин намуди маҳсулот аҳамияти ҷиддӣ диҳанд.

Дар корхона имкони истеҳсоли зарфҳои пластикӣ, таҷҳизоти тайёр намудани нӯшоқиҳо ва ғайра мавҷуд аст.

Ҳаҷми истеҳсоли маҳсулот то ба 60 млн. литр баробар буда, 350 нафар шаҳрванд бо ҷойи кори доимӣ таъмин мегарданд.

Баъди шиносӣ бо шароити корхонаи навоид Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар назди шумораи зиёди фаъолони ноҳияи Исмоили Сомонӣ ва соҳибкорони ватанӣ суҳбронӣ кард.

Сарвари давлат ифтитоҳи корхонаи нави саноатиро ба коргарон муборакбод гуфта, дар бораи дастгирии Ҳукумати мамлакат аз рушди соҳибкорӣ дар кишвар андешаронӣ кард.

ИСТИҚЛОЛИЯТ

- АСОСИ РУШДИ ҲУҚУҚИ ИНСОН

Нуфузи Чумхурии Тоҷикистон дар арсаи байналмилалӣ дар байни сохторҳои муътабарӣ соҳаи ҳуқуқи инсон сол аз сол мустақкам мегардад. Аз ҷониби Чумхурии Тоҷикистон аксарияти кулли санадҳои байналмилалӣ соҳаи ҳуқуқи инсон ва дигарҳо ба тасвиб расонида шудаанд.

Моҳи октябри соли 2011 маротибаи аввал Чумхурии Тоҷикистон дар Шӯро оид ба ҳуқуқи инсон СММ аз расмиёти Шарҳи умумии даврӣ гузашт. Мутобиқи ин расмиёт ҳар як давлати аъзои СММ дар ҳар чор сол як маротиба доир ба вазъи тамоми ҳуқуқи озодиҳои инсон дар кишварҳои худ ҳисобот медиҳанд ва барои беҳтар кардани вазъи ҳуқуқи ин-

сон ва бартараф кардани монеаҳо дар ин самт тавсияҳо мегаранд. Алҳол дар чумхурии барои аз расмиёти навбатии Шарҳи умумии даврӣ гузаштан омодагӣҳои ҷиддӣ мебинанд. Бо ин мақсад ҷиҳати иҷрои тавсияҳои дар қараёни расмиёти пешниҳодшуда Нақшаи миллии таҳия ва тасдиқ шуда, сохторҳои марбути давлатӣ баҳри иҷрои онҳо ҷидду ҷаҳд доранд.

Соли 2009 бо иқдоми Президенти Чумхурии Тоҷикистон мақомоти махсус дар соҳаи ҳуқуқи инсон - Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон таъсис дода шуд, ки фаъолияти он воситаҳои мавҷудаи ҷиҳзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрвандро дар сатҳи миллии пурра намуд.

Мақомоти мазкур бо мақсади иҷрои вазифаҳои асосии худ дар самти қабул ва баррасии муроҷиатҳои шаҳрвандон, тақмили қонунгузорӣ ва амалияи истифодаи он, санҷиши риояи ҳуқуқи инсон, таҳлил ва омӯзиши ҳолатҳои риоя нашудани ҳуқуқҳо, ҳамкориҳои мақомоти давлатӣ ва ҷомеаи шаҳрвандӣ дар ҳифз ва пешрафти ҳуқуқи инсон, рушд ва ҳамохангсозии ҳамкориҳои байналмилалӣ

дар соҳаи ҳуқуқи озодиҳои инсон, баланд бардоштани маърифатнокӣ шаҳрвандон оид ба ҳуқуқи инсон, ҷамъбаст ва пешниҳоди тавсияҳои фаъолиятро сол аз сол тақвият бахшида истодааст.

Мавриди зикр аст, ки дар Дастгоҳи марказии Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон китобхона бо ҳазинаи наздики 3 ҳазор китобу адабиёти соҳаи ҳуқуқи инсон амал мекунад, ки ҳамасола бо маводҳои нав пурра мегардад ва аз ин ҳазинаи дар чумхурии нодир олимону донишҷӯён, кормандони

соҳа ба таври васеъ истифода менамоянд. Инчунин, "Ахбори Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Чумхурии Тоҷикистон" ҳамасола 4 маротиба ба забонҳои тоҷикӣ ва русӣ омода ва чоп гардида, ба кормандони соҳа, иштирокчиёни семинару машваратҳо дастрас мегардад.

Ҳамкориҳои мақомоти Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон бо мақомоти давлатӣ ва ташкилотҳои ғайридавлатӣ, созмонҳои минтақавӣ ва байналмилалӣ сол аз сол тақвият меёбад. Айни за-

мон қабулҳои ин ниҳод дар вилояти Суғд дар шаҳрҳои Хучанду Исфара ва ноҳияи Айнӣ, дар вилояти Хатлон дар шаҳрҳои Қўрғонтеппаю Кўлоб, ноҳияҳои Қубодиёну Қумсангир, дар ВМКБ дар шаҳри Хоруғ ва дар шаҳру ноҳияҳои тобеи чумхурии дар шаҳрҳои Турсунзода, Роғун ва ноҳияи Рашт амал менамоянд.

С. ҒУЛОМОВ,

роҳбари дастгоҳи Ваколатдор оид ба ҳуқуқи инсон дар Чумхурии Тоҷикистон

Истиқлол ба мо чӣ дод?

Замоне аз 24 соли истиқлоли Тоҷикистон ёд мекунем, дар ибтидо рӯзҳои сахту ноумедиҳои гузашта пеши назар меояд.

Рӯзҳо не, балки моҳову солҳои вазнини ҷанги шаҳрвандӣ пеши назарамеояд. Ҳамон даврони берабту саргуме, ки бародарони ҳамхун, фарзандони як миллат ва як мазҳаб, аз зиёи сар карда то мардуми омӣ, аз шоиру нависанда ва рӯзноманигору аҳли фазл гирифта, то деҳқону коргар дар сангарҳои муҳолифат ва зидди якдигар камин гирифта буданду забони гуфтугӯяшон силоҳ ва зӯриву таҳдид буд. Замоне буд пур аз даҳшату ноумедиҳо, ки барои як пора нон, гоҳе тамоми шаб дар кофтукӯву ҷустуҷӯ будем. Ҳоло ба гуфтан осон аст, ки ин ҳамаро чӣ гуна пушти сар гузаштем. Аммо дар ҳамон рӯзҳо ҳар лаҳза худро меуғтем, ки ин рӯзҳои наҳс тезтар гузаранд, барои мову аҳли оиламон ҳар чӣ зудтар оромӣ пеш ояд. Тинҷиву осоиштагӣ ягона чизе буд, ки тамоми ҷомеа орзунашро мекард. Ҳар рӯз интизори он будем, ки дар телевизор ва радио хабари ба ҳам омадан, якдигарфаҳмиву ошӣ ва сулҳу салоҳи ин миллати ҷабридидаро шунавам.

Мавриди зикр аст, сардори давлат дар ин муддат пас аз ба эътидол омадани вазъи сиёсӣ иҷтимоӣ, ҳамзамон бо роҳандозии муносибатҳои солими хориҷии иқтисодиву фарҳангӣ, дар амри муборизаи якҷоя бар зидди терроризм, ифротгарӣ ва ҷиноятҳои дигари сомонӣ ба кишварҳои дигари дунё ҳамроҳ шуд.

Сарвари давлати тоҷикон бо иштирок дар конференсияву симпозиумҳои байналмилалӣ, суҳанрониҳо аз минбарҳои нишастҳои ҷаҳонӣ ва дар ҷаласаҳои созмонҳои бонуфузи байналмил-

лалӣ, инчунин дар дидору музокираҳо бо сарони мамлаки абақудрати ҷаҳон ба унвони як кишвари комилҳуқуқ, дар сатҳи баробар ва бо ҳимоят аз арзишҳои миллии суҳан гуфтанро ба ҳаманишон дод.

Таъин ин муддат дар кишвар ҷиҳати инкишофи тақвият ва мустақкам намудани волиоятӣ қонун, ҷиҳзи ҳуқуқи озодиҳои инсон ва шаҳрванд ҳамчун арзишҳои олиии тамаддуни башарӣ низ қорҳои зиёде ба сомон расонида шуд. Аз ҷумла, қабули Конститутсияи (Сарқонун) Чумхурии Тоҷикистон, таҳия ва тасвиби садҳо қонунҳои дигар, ки имрӯз ба тадриҷ мавриди амал қарор мегаранд, таъсиси парламент иборат аз ду маҷлис: МН ва ММ Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон аз дигар иқдоми муассир дар ин замина мебошад.

Бамаврид аст, таъкид кунам, ки давлате дар он қонунҳо амал намекунад ва ӯ қонунҳо барои манфиати гурӯҳҳои алоҳидаи ҷомеаи он сарфи назар карда шавад, дер ё зуд ба инқироз дучор мешавад. Қонунҳо на барои он таълиф ва таҳия мегарданд, ки мо аз теъдоди зиёди он фаҳр намоем, балки ба он хотир навишта мешаванд, ки дар ҷомеа роҳнамо бошанд, равандҳои танзим кунанд ва волиятшонро таъмин намоанд. Ҳар яке аз мо ба дурустӣ вазифадор аст ин қонунҳои риоя кунанд.

Ба гузашта назар андохта ба рӯйдодҳо баҳо додан дар баъзе мавридҳо бисе осон аст. Вале, таҳлили вазъи иҷтимоӣ ва иқтисодӣ ҷомеаи нишон медиҳад, ки на ҳама ҷасорат ва ғайрати одилонаю софдилона, бегараз ва дуруст баҳо додан ба ҳар навъ таҳаввулот ва тағйиротро доранд. Барои

нигоҳи бегаразона доштан ба таърихи гузаштаи навин, рӯйдодҳои даврони Истиқлол ҳам матонату фаҳм лозим аст. Надониста, аз бегаразии ҷаҳонат ва ё дар сатҳи ниҳоят пастӣ ғурури миллии баҳузурӣ мушкил нест. Гоҳе мебинем, ки фаҳми баъзеҳо дар сатҳи маҳал, кӯча, ноҳия, вилоят ва ҳатто қавмӣ буда, ки вабои домангири миллат ба яктану якҷоя шудани ҷомеа халал мерасонад. Бо якрави ҷоҳилони намехоҳем, ки ҳадди ақал дар баъзе соҳаҳои зиндагӣ пешрави ҷомеаро бубинем, тағйир ёфтани соҳи давлатдориро ҳис кунем, роҳҳои тақрор накардани он камбудиву қонуншиканӣҳоро, ки рушди миллатро ба 10 солаҳо қафо партофт, бо ҳам ҷустуҷӯ намуда биебем. Баъзе мавридҳо чунин метобад, ки афроде аҳамияти таърихи байналмилалӣ доштани кӯшишу ҷонбозиҳои Сарвари Давлат дар ҷиҳати расидан ба сулҳ ва оштиро намехоҳанд эътироф ва қадр кунанд. Дар ин хусус дигарон аз минбарҳои баланду бонуфузи ташкилотҳои байналмилалӣ суҳан меронанд, онро таҷрибаи хубу муносиб барои ба эътидол овардани ҷангҳои шаҳрвандӣ маънидод мекунад, вале дар мо, фурсат, ки ёфтанд, ин ҳамаро инкор кардани мешаванд. Ба назарам, омилҳои ин танҳо як чиз, ғараз ва бахилӣ аст.

Гуфта нам душвор аст, ки дар ҳудуди Иттиҳоди Шӯравии собиқ (ИДМ- и имрӯза) олим ё мутаффакире бо эҷоди назарияи давлатдорӣ соҳи нав машғул бошад. Ҳар яке аз ин кишварҳо бо тавачҷуҳ ба шароити имкониятҳои

худ ва бо дарназардошти вазъияти дохилии минтақавӣ низими ҷавобгӯи манфиатҳои миллии худро пайгирӣ мекунад. Тоҷикистон ҳам аз ин раванд истисно нест. Чумхурии мо ҳам бо таҳияи назарияи нави низими давлатӣ қорҳои созандагиро мавриди иҷро қарор додааст. Мо роҳи мустақиллонаи рушдро ба таври худ, мустақиллона ҷустуҷӯ дорем. Дар ин замина бо дили соф аз кӯмакҳои бародарона ҳам омодаем истифода барем. Аммо медонем, ки ба мо касе бемақсад, бе манфиат чизе нахоҳад дод. Инро ҳам медонем, ки як умр бо дасти имдодталабона зиндагӣ кардан номукин ва амали писандида нест. Агар ба ин умед ва андеша бошем, ки ин ҳам танҳо вазифаи роҳбари давлат аст, иштибоҳ мекунам ва чунин мавзъегирӣ дар баруши иқтисодиву иҷтимоӣ чумхурии мусоидат нахоҳад кард. Мавриди зикр аст, ки ба кишвар мутахассисони ватандӯст, бо омури миллии, ба мардуми миллати худ содиқ зарур аст. Шукри даврон, ки мо ба тадриҷ соҳиби ин чизҳо мешавем, аммо на ба он дараҷае, ки гуфта тавонем: "Мо ҳамаякдил, яктан, якҷоя ҳастем".

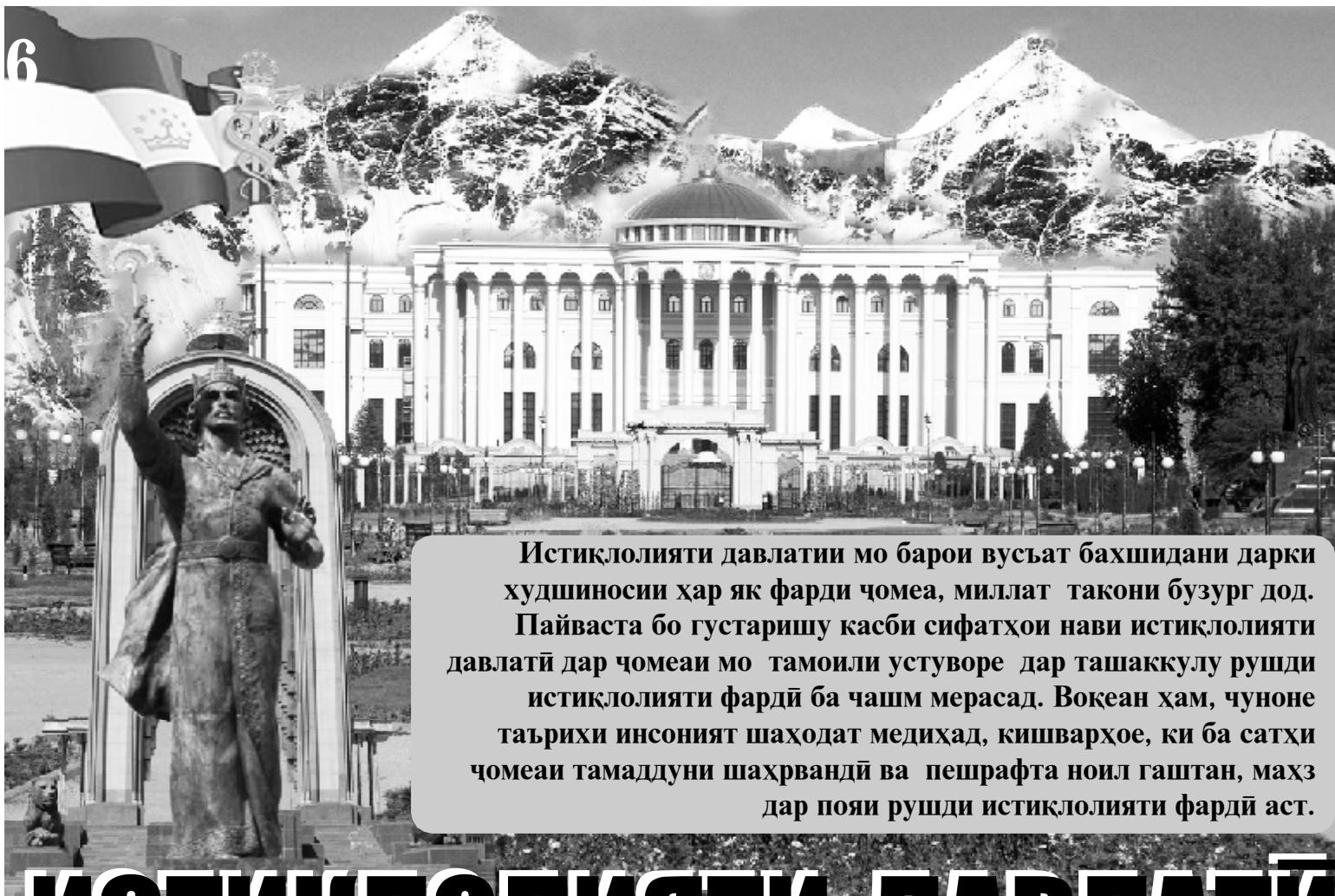
Бо тақозои иҷрои вазифаҳои хидматӣ зиёда аз 30 сол мешавад, ки ба тамоми манотиқи чумхурии сафар мекунам. Қариб бо намоёндагони мардуми тамоми шаҳру ноҳияҳо, урфу одатҳои сокинони маҳалҳо, сатҳи таъминоти норасоҳои зиндагашон шинос ҳастам. Дар тӯли ҳамин солҳо, дар ин сафарҳое, ки доштам, ба як чиз мутаин шудам, ки мардуми оддӣ аз

деҳқони хокпошу қорводор, то муаллиму кормандони хоҷагиҳои деҳқониву иҷоравӣ сарфи назар аз маҳали зист ва сатҳи зиндагашон умеду орзуҳо ва мақсадҳои монанд доранд. Ҳама барои таъмини зиндагонии орому доштани маводи аввалияи рӯзгор, тинҷиву осудагӣ ва кам-кам ҳам бошад, барои беҳбудӣ аҳволи иҷтимоӣ иқтисодияшон талаш меварзанд. Мардум аз мансабталошии маҳалбозиҳо фарсахҳо дур ҳастанд.

Агар дар солҳои истиқлол Роҳбари давлат ба кушодани роҳҳои нав, сохтани туннелҳо ва таъмири ҷодаҳои муносиб байни минтақаҳо тавачҷуҳи хос зоҳир мекунад, ин ба он маъно низ ҳаст, ки дар оянда шароитро барои аз байн бурдани маҳдудиятҳои зехӣ ба ҳам омадани сокинони ҳам маҳалу минтақаҳо барои ваҳдату ҳамбастагӣ хоҳем дошт. Ломиҳаҳои дар ҳоли иҷрои таъмиру сохтмони роҳҳои чумхурии, аз омилҳои раҳӣ аз бӯҳрони иқтисодӣ ва ҳам василае ҷиҳати аз байн бурдани маҳдудиятҳои маҳаллӣ мешавад. Бигзор ҳар як фарди ҷомеа аз зиндагии имрӯза дар қанор набошад, баҳри гуворотар гаштани он каме ҳам бошад, кӯшиш намояд ва сари ҳар мавзӯ андеша дошта бошад.

Истиқлол ба мо бисёр чизҳо додааст, вале боарзиштарин чизе ки мо бояд онро ҳифз кунем, фурсати муносиб барои пешрафти босубот дар шароити оромии комил аст.

Исмаилюлло ХОЛНИЁЗОВ,
қорменти Прокуратураи генералии ҶТ

Истиқлолияти давлатии мо барои вусъат бахшидани дарки худшиносии ҳар як фарди ҷомеа, миллат тақони бузург дод. Пайваста бо густаришу касби сифатҳои нави истиқлолияти давлатӣ дар ҷомеаи мо тамоили устуворе дар ташаккулу рушди истиқлолияти фардӣ ба чашм мерасад. Воқеан ҳам, ҷуноне таърихи инсоният шаҳодат медиҳад, кишварҳое, ки ба сатҳи ҷомеаи тамаддуни шахрвандӣ ва пешрафта ноил гаштан, маҳз дар пояи рушди истиқлолияти фардӣ аст.

ИСТИҚЛОЛИЯТИ ДАВЛАТӢ - ИСТИҚЛОЛИЯТИ ФАРДӢ

ИСТИҚЛОЛИ фардӣ дар давлати демокративу ҷомеаи шахрвандӣ ба вуқӯ меояд. Ҳар як инсон дорои ҳуқуқи комили истисноии доир ба назорат ва истифодаи имконияҳои худ дорад ва дар доираи созишномаҳои мавҷудии ҷомеа дар мубодилои баробар шомил мешавад. Бинобар он, соҳибистиқлолгардии фард ин раванди кушода шудани нерӯи маънавиву равонии он, озод гаштани ӯ аз ҳар гуна ғояҳои бегонаву боршуда, раҳӣ ёфта аз тамоили нокомиву беадолатӣ ва ниҳоят пайдо ва гани намудани Ман-и инсонӣ мебошад. Фарди истиқлолу озод побанди ғояи бегона ва ё гуломи он намебошад. Ба худ дахл доштан ва фардияти онҳо сифати асосии ҷунин инсонҳо буда, оғозу сарнуқтаи фаъолиятҳои аз ин сифатҳо бармеояд. Яъне, онҳо кулли ақидаву ҳодисотро дар ақли худ мегудозанд ва баъд қароре қабул менамоянд. Маҳз дар доираи фардӣ онҳо таъҷуби маънавию меҷӯянд, ҳақиқати ҳастии худро эҳсос карда чун шахсият худро мешиносанд. Пас, шахсият он аст, ки инсон бо туфайли қарор ва ё паёми беназири дохилӣ (ботиниаш) ва ё худиаш, бидуни таъсири беруна ва ё таасубкорӣ дар мушоирати беохирӣ таърихӣ ворид мешавад. Дар ин маҷро мазмуни умуминсонӣ ҳаёти алоҳида бо фарҳанг яқинан мегардад. "Шахсият" ва "фарҳанг" робитаи устувор дошта, мавҷудияти дигар "шахсият" ва дигар "фарҳанг" ва пайдоргардии робитаи миёни онҳоро дар бар мегирад. Яъне, ин ҷо дарки маънии мисраъҳои "Мо зинда аз нури кибриёем, Бегонаву саҳт ошноем" - и Мавлои Рум рӯи қор меояд. Ҳамин тариқ, зери мафҳуми "шахсият" метавон маънои ҷуръати касб намудани ниҳоди воли инсониро (идеалиро) дар назар дошт. Аз ин лиҳоз, "шахсият"-ро бояд на чун афзалиятгирии механикии умумият, арзишҳои умуминсонӣ болои фардият ва шакли фардӣ пиндошт, балки чун вижагии фардии умумият арзёбӣ кардан ба мазмун мувофиқ аст. Ба ибораи дигар, ҳар як фарди соҳибистиқлол ва шахсият- ин на ҷузъе, балки ҷавҳар ва ё нуқтаи марказӣ дар арзишҳои умуминсонист: ҳазми комили арзишҳои воли умуминсонӣ дар фардҳои алоҳида мебо-

шад. Чи тавре, ки Гегел таъкид карда буд, инсон бидуни камолот, инкишофи фарогиру бисёрқира ҳамагӣ шакл ва ё зуҳури аксии (манфии) умум мебошад. Воқеан, фарде, ки бо ҷомеа ва арзишҳои умуминсониву дунявӣ пайваст нашудааст, фарди комили намебошад.

Ташаккул ва инкишофи шаклҳои мухталифи моликият, ҳамзистии баробари онҳо ва бахусус рушди бахши хусусии иқтисодӣ, густаришу тақвими мазмуни истиқлолияти фардиро мусоидат намудааст. Дар моддаи 12. Сарқонуни мамлакат қайд шудааст, ки "Асоси иқтисодиёти Тоҷикистонро шаклҳои гуногуни моликият ташкил медиҳанд. Давлат фаъолияти озоди иқтисодӣ, соҳибкорӣ, баробарҳуқуқӣ ва ҳифзи ҳуқуқи ҳамаи шаклҳои моликият, аз ҷумла моликияти хусусиро қарор медиҳад". Шакли иқтисодиёти омехта, ҳамзистӣ ва рушди баробари моликияти давлатӣ, шахсӣ, фермерӣ, инфиродӣ ва ғайраҳо ба мазмуни моликияти хусусӣ ва инфиродӣ хусусиятҳои сифатии нав бахшидааст. Метавон гуфт, ки раванди гузариши моликияти аққалият ба моликияти аксарият сурат гирифта, дар натиҷаи дигаргуншавии эволюсионӣ муносибатҳои моликият моҳияти иқтисодиву иҷтимоии давлат, ҳадаф ва вазифаҳои он низ сифатан тағйир ёфта истодааст. Ҳадафи бунёди шароити ниҳоди ҳуқуқӣ пеш аз ҳама ба рушди соҳибкорӣ ва рақобати солими дар иқтисодиёт, ки омили асосии рушди истиқлоли фардӣ мебошад, равона шудааст. Соҳибкорӣ на танҳо дар маънии маҳдуд чун фаъолияти иқтисодии махсус, ки дар асоси сармояи хавфӣ барои гирифтани фоида равона шудааст, балки вай организмҳои иҷтимоӣ мебошад, бо туфайли сифати шахсияти соҳибкор ва дар натиҷа ба вуқӯии самарани синергетикӣ он инкишофи сифатии ҳаёти иҷтимоиву иқтисодии ҷомеа сурат мегирад. Ҳамин тариқ, дар нақши соҳибкор

амалигардонии вазифаҳои иқтисодии дорои аҳамияти иҷтимоӣ дошта, низ марбут аст. Назаргирии табиати иҷтимоии соҳибкорӣ имконият медиҳад, ки инкишофи онро дар ҷумҳурӣ чун муъҷизаи мусбӣ ки дар тамоми ҷабҳаҳои ҳаёти ҷомеа ва истиқлоли фардӣ рӯи қор меояд, арзёбӣ намоем. Дар соҳибкор, шахсияти он ва нақши беназири вай дар ҷомеа чун типҳои иҷтимоӣ бузург аст. Нақши муҳими созандаи соҳибкор дар рушди истиқлоли фардӣ, ки бештар дар доираи соҳибкорӣ хурду миёна сурат мегирад, муҳим аст. Зеро ки маҳз ин ҷо вазифаи соҳибмулк - дорои ҳокимияти иқтисодӣ ва соҳибкор рост меояд ва табиати он

ҷамъияти табдил меёбад ва ба низомии иқтисодии ҷомеа чун ҷузъи органикӣ пайваст гашта, заминаҳои моддиву маънавии онро таъмин мекунанд, мегардад. Ҳамин аст, ки дар моддаи 32- и Сарқонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон омадааст, ки "Ҳар кас ҳақ дорад соҳиби моликият ва мерос бошад. Ҳеҷ кас ҳақ надорад ҳуқуқи шахсро ба моликият бекор ва маҳдуд кунад. Моликияти шахсро барои эҳтиёҷоти ҷамъият фақат дар асоси қонун ва розигии соҳиби он бо пардохти арзиши пурааш давлат гирифта метавонад. Товони зарари моддӣ ва маънавию, ки шахс дар натиҷаи амали ғайриқонунии мақомоти давлатӣ, иттиҳодияҳои ҷамъиятӣ, ҳизбҳои сиёсӣ ва ё шахсонӣ алоҳида мебинанд, мувофиқи қонун аз ҳисоби онҳо рӯенида мешавад". Амалигардони ин ва дигар нуктаҳои Сарқонун буд, ки дар кишвар шароити ниҳодӣ ва муҳити мусоид барои рушди инкишофи соҳибкории хурд фароҳам омадааст. Барои амалигардонии Стратегияи миллии рушд барои давраи то соли 2015 ва Стратегияи баланд бардоштани сатҳи

Имрӯзҳо дар соҳаҳои аграрии мамлакат беш 88 ҳазор хоҷаҳои деҳқонӣ фаъолият доранд, ки нисбат ба соли 1997, 10 маротиба афзудааст. Дар ихтиёри онҳо ҳуқуқи истифодабарии беш аз 5144, 9 ҳазор гектар заминҳои кишоварзӣ вобаста шудааст, ки 74,6% тамоми заминҳои кишоварзӣ мамлакатро ташкил медиҳад. Теъдоди корхонаҳои хурд ба ҳар як миллион аҳолии мамлакат тамоили болоравиро гирифтааст, ки ин раванди мусбат мебошад ва дастрасии мардумро ба захираҳои мухталиф осон менамояд.

неқӯаҳволии мардум дар давраи солҳои 2013 - 2015 таъмини рушди соҳибкории хурду миёна, ки ба васеъгардии озоди иқтисодӣ, устуворгардии ҳуқуқи моликият, риояи қонунҳо дар ин бахш ва инкишофи ҳамкорӣ давлат бо бахши хусусӣ, яке аз масъалаҳои ғиреҳии афзалиятҳои миллии эълон шудааст. (Паёми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, 30.04.2007.). Бояд қайд намуд, ки инкишофи суръатноки соҳибкории хурд дар мамлакат пас аз солҳои 2000 ум ба чашм мерасад. Афзоиши теъдоди онҳо бо равандҳои эволюсионӣ, сатҳи муботиқгарии аҳоли ва хонаводаҳо ба шароити нави хоҷагидорӣ, ҳамзамон бо густаришу тақмили муҳити беруна (таркиби ниҳодӣ) алоқаманд аст. Дар давраи солҳои 1997-2014 теъдоди кор-

хонаҳои хурд аз 2187 адад то 4810 адад расида, имрӯз беш аз 26 ҳазор кормандонро фаро гирифтааст. Ҳаҷми даромад аз фурӯши молу хизматҳо дар ин корхонаҳои хурд дар ин давраи аз 12, 1 млн сомони то 4271,1 млн сомон (с. 2013) расидааст. Нуфуси одамоне, ки ба соҳибкории инфиродӣ ва ё фаъолияти фардии иқтисодӣ машғуланд, аз 47, 4 ҳазор нафар то 174, 8 ҳазор расидаанд. Имрӯзҳо дар соҳаҳои аграрии мамлакат беш 88 ҳазор хоҷаҳои деҳқонӣ фаъолият доранд, ки нисбат ба соли 1997 10 маротиба афзудааст. Дар ихтиёри онҳо ҳуқуқи истифодабарии беш аз 5144, 9 ҳазор гектар заминҳои кишоварзӣ вобаста шудааст, ки 74,6% тамоми заминҳои кишоварзӣ мамлакатро ташкил медиҳад. Теъдоди корхонаҳои хурд ба ҳар як миллион аҳолии мамлакат тамоили болоравиро гирифтааст, ки ин раванди мусбат мебошад ва дастрасии мардумро ба захираҳои мухталиф осон менамояд. Аммо ин ҳоло қаноатбахш нест. Зеро агар дар мамлокии ғарб теъдоди корхонаҳои хурд ба ҳар як миллион аҳоли 3 ҳазорро ташкил диҳад, пас дар мо ин нишондиҳанда қариб 7 маротиба паст аст. Аз ин рӯ, ҳукумати мамлакат барои мустақкам кардани заминаҳои моддӣ ва маънавию фардӣ дар ҷомеаи мо баланд бардоштани истиқлолияти фардӣ дар ҷустуҷӯи механизмҳои мебошад, ки раванди гузариши моликияти аққал ба моликияти аксарро сурат бахшад. Ҳамин тариқ, соҳибкории хурд, ки аз як тараф маҳсули истиқлоли фардӣ бошад, аз тарафи дигар омили рушди истиқлоли фард мебошад. Зеро дар он ташаббускорӣ ва рафтори инноватсионӣ хос зуҳур менамояд. Рӯҳияи эҷодкорӣ ва нерӯи муботиқгарии онҳо ба ҳар гуна шароити тағйирёбанда бузург аст. Ин ҷо ба маврид аст, ки хислатҳои сифатии соҳибкоронро, ки омили намоёни илми иқтисод И.Шумпетер таъкид намудааст, ба хотир орем. Ҷунин сифатҳоро қайд намудааст: Яқин, қору фаъолияти соҳибкорӣ аксаран ба маънои ҳаётии он табдил меёбад. Дар раванди ноил гаштани ҳадафҳо ӯ аз натиҷаҳои меҳнати эҷоднаш фараҳ мебарад, сарбастаи қору фаъолияти худ на танҳо дар вақти қорӣ, балки дар вақти берун аз қорӣ (вақти озоди шахсии худ) мебошад. Дуюм, нерӯи зеҳнии онҳо ба ҳодисот (сегмент) ё фаъолияти муайяну мушаххас истеҳсоли ва ё шуғли муайян равона шудааст ва саргарми ин шуғл аст. Ин имконият медиҳад, ки вай равандҳои заруриро марбут ба ин қори мушаххас муфассал омӯзад, устувориро пайгирӣ намояд ва таваҷҷуҳи худро ба ноил гаштани ҳадафи асосӣ сафарбар намояд. Суюм, дорои ҳисси баланд ва иродаи бузург будан аст. Ин сифатҳо норасоҳои иттилоотиро, ки он пеш аз ҳама бо кушодани қору фаъолияти нав пайваستاгӣ дорад, ҷуброн менамояд. Иродаи шикастнапазир имконият медиҳад, ки муқовимати муҳити берунаро (анъана, меъёр, одатҳо ва ғ.) баргараф намояд ва шуҳрати худро дар миёни ҳамкорони худ, (ки онҳоро аз қарфи худ мебарад) устувор намояд. Бинобар он, дар тамоми кишварҳои муттараққи ҷаҳон соҳибкории хурд заминаи асосии иқтисодиёти онҳоро ташкил дода, аз 50 то 70 фоизи тавлиди ҳаҷми умумии маҳсулот, молу хизматҳо ба дӯши онҳо мебошад. Онҳо дорои рақобатпазирӣ афзалиятнок буда, ҳамчун субъекти самараноки динамикӣ ва татбиқгари қараёни навгонӣ дар ҷомеа мебошанд. Илова ба ин, онҳо суръатбахши инкишофи синфи миёна ва ҷомеаи шахрвандӣ мебошанд. Ҳамин тариқ, пайвасти бо густариши истиқлоли давлатӣ, истиқлоли як фарди ҷомеа низ рӯи майдон меояд ва нахуст роҳи амалигардони он - ин рушди соҳибкории хурду инфиродӣ мебошад, ки тадриҷан онҳоро ба субъекти фаъоли иҷтимоӣ, фарҳангӣ ва сиёсӣ табдил медиҳад.

РҶЙДОДИ АРЗИШМАНД

Аз комёбии 24 соли Истиқлолияти Тоҷикистон ҳарф задан осон нест, зеро ин муҳлат барои таърих ночиз аст. Бар замми ин, то соли 1997 дар кишвар ҳанӯз дар мавзёҳои алоҳида муқовиматҳо идома доштанд. Ба ин нигоҳ накарда, аз сиёсати хирадмандонаи Сарвари кишвар Бадахшон дар ин давра он қадар пеш рафт, рушд ёфт, ки таърихи ҳазорсолаҳои ба як дарсади он ноил нагардида буд. Дар давоми солҳои истиқлол ба хотири рушди самтҳои гуногуни вилоят беш аз 6 миллиард сомонӣ равона гардид. Ин миқдор маблағ даст дод, ки соҳаҳои гуногуни хоҷагии халқи вилоят рушд ёбанду сатҳи зиндагонии мардум боло равад.

Чаноби Олӣ аз нахустин рӯзҳои сари қудрат омадан ба ободонию созандагӣ, баланд бардоштани сатҳи рӯзгори мардумаш эътибори калон меод. Вақте Чаноби Олӣ соли 1994 аз ноҳияи Роштқалъа дидан карданд, маркази онро харобае диданд, ки ҳатто як бинои дуошёна ҳам надошта, деҳаи кӯчаки дурдасти кӯхистонро мемонд. Дар бораи варзишгоҳу қасри фарҳангу бозор ҳоҷати гап ҳам набуд. Вақте аз беморхона дидан карданд, ҳайраташон даҳчанд шуд, зеро бино на аз дохилу на аз берун ба ин муассисаи барои мардум муҳим заррае шабоҳат надошт. Чаноби Олӣ ба мушкилоти иқтисодии вақт нигоҳ накарда, ба вазири тандурустӣ супориш доданд, ки ба хотири таъмири бо таҷизоти тиббии замонавӣ ҷиҳозонидани он тadbирҳои фаврӣ андешанд. Ин супориш дар муддати кӯтоҳ иҷро гардид. Ҳоло бошад на танҳо дар маркази ноҳия, балки дар кӯчақтарин деҳа низ биноҳои баландошёнаи истиқоматӣ қомат афрохтаанд. Маркази ноҳия ба шаҳраки замонавии зебою дилорое табдил ёфтааст. Дар ин ҷо варзишгоҳи сатҳи ҷумҳуриявӣ фаъолият дорад, биноҳои баландошёна ба маркази ноҳия ҳусни даҳчанд зам мекунад. Танҳо дар 6 моҳи соли ҷорӣ ба хотири рушди ноҳия аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии 95 миллион сомонӣ равона карда шудааст. Чаноби Олӣ дар сафари кори имсолашон санги асоси нуругоҳи "Себзор"ро гузош-

рӯгоҳи барқи Хоруғ буд, ки буди шуд 8 мегаватт тавоноӣ дошт. Нуругоҳи барқиеро, ки дар даврони Истиқлолият дар Бадахшон бунёд шуд, "Помир-1" буд, ки соли 1994 бо ширкати Президенти кишвар мавриди баррасӣ қарор дода шуд, 28 мегаватт қудрат дорад. То имрӯз дар вилоят нуругоҳҳои барқи оби "Техарв", "Андарбак", "Ширги-1", "Ширги-2", "Ванчи-2" бунёд гардидаанд. Инчунин бунёди нуругоҳҳои хурд дар ноҳияи Ванҷ ва "Оқсу-2" дар ноҳияи Мурғоб ба нақша гирифта шудаанд, ки кулли деҳоти Бадахшон ҷаргон гардида, истиқлолияти энергетикӣ дар вилоят таъмин шуд.

Дар даврони Истиқлолият ба қадом соҳаи хоҷагии халқи вилоят, ки нанигарем, пешрафтро мебинем. То сафари нахустини Чаноби Олӣ дар Бадахшон ҳамагӣ як майдончаи варзишӣ фаъолият дошту халос, ки ба майдончаи варзишии мактаби ибтидоии деҳаи дурдасти кӯхистон шабоҳат дошт. Ба ин нигоҳ накарда, чорабиниҳои варзишии вилоятӣ маҳз дар ҳамин ҷо баргузор мегардиданд. Даре нагузашта, дар маркази вилоят варзишгоҳе бунёд гардид, ки дорони шароити зарурӣ буда, чорабиниҳои варзишии сатҳи шаҳрию вилоятӣ маҳз дар ҳамин баргузор мешавад. Дар муддати кӯтоҳ варзишгоҳҳои замонавии навоҳии Роштқалъа, Дарвоз, Ванҷ мавриди истифодабарӣ қарор дода шуданд. Соли ҷорӣ дар сафари кориашон Президенти кишвар ба ВМКБ дар ифтитоҳи Қасрҳои вар-

лҳои 90-уми қарни гузашта Вазорати роҳи Тоҷикистон ҳамагӣ 20 км роҳи Шӯрообод-Дарвозро сохту халос. Соҳмончиён тавонистанд, ки бо пудки меҳру муҳаббат кӯҳи азиями Девдараро на танҳо пора-пора кунанд, балки онро ба Гулдара табдил диҳад ва маҳз аз баракати Истиқлолият Бадахшон аз бунбасти гарони ҷуғрофӣ бурун гашт. Магар истиқлолият набуд, ки аз болои рӯдхонаи Панҷ 5 пули пуриқтидор бунёд намуд. Роҳи мо на танҳо тарафи Чин, балки ба Афғонистон боз гардид.

Истиқлолият роҳи ҷавонони Бадахшонро дар саросари олам кушод. Агар то солҳои 90-уми қарни сипарӣ теъдоди хеле ками ҷавонони Бадахшон берун аз Тоҷикистон дар донишқадаҳои омӯзгории Русия ва шояд баъзе донишгоҳҳои дигар таҳсил доштанд, истиқлолиятшонро болу пар бахшид ва ба ҳар гӯшаи олам парвози шуданд. Онҳо дар донишгоҳҳои дилхоҷашон таҳсил мекунад. На танҳо таҳсил мекунад, балки рисолаҳои номзадио докториро ҷимоя менамоянд. Танҳо аз ноҳияи Роштқалъа ҳоло 10 нафар рисолаҳои номзадио докториро ҷимоя карда, дар донишгоҳҳои кишварҳои Ғарб фаъолият доранд. Истиқлолият тафаккури кӯхистониёнро низ тағйир дод. Худи мардум низ дунболи ободию бунёдкорӣ гардидааст. Мардум кӯшиш мекунад, то деҳаашон симои шаҳракро гирад. Ба ин хотир ба ҷои хонаҳои кӯҳна хонаҳои барҳаваи зеборо бунёд ме-

Мафҳуми ИСТИҚЛОЛИЯТ

ВА МОҲИЯТИ ОН,

дар шароити нави таърихӣ

ИСТИҚЛОЛИЯТ дар ҳар як давраи муайяни таърихӣ мазмуни навро эҳе мекунад. Агар дар шароити таърихӣ давраи капиталистӣ он маънои аз зери асорати мустамликадорӣ озод шуданро ифода мекард, пас дар аввали асри XXI ин мафҳум пеш аз ҳама ба истиқлолияти иқтисодӣ, ки ифодакунандаи асосии истиқлолияти сиёсӣ ва манфиатҳои милли мебошад, тааллуқ дорад. Аз ин рӯ асоси истиқлолиятро дар ҷомеаи рушди иқтисоди милли тасаввур кардан ғайриимкон аст. Илова ба ин, рушд ва устувори истиқлолият ба масъалаи ҷобачогузори кадрҳои болаёқату кордон, қобилияти идоракунӣ босамари ҷабҳаҳои гуногуни ҳаёти ҷомеаро дорад.

Муборизаи дастаҷамъона ба экстремизм, ифротгароӣ терроризм, муқобили коррупсия, рушди илм бо мақсади истифодаи дурбинонаи он дар бахшҳои иқтисодӣ ва таълиму тарбияи босифат дар низоми маориф равона карда шудааст.

Солҳои охир дар Ҷумҳурии Тоҷикистон баҳри болобурди тафаккури динии мардум ва фароҳам овардани муҳити муносиб аз тарафи давлату ҳукумат чораҳои зарурӣ пешбинӣ карда шуда истодааст, вале ба ин нигоҳ накарда, гурӯҳҳои ифротӣ бо шеваҳои гуногун меҳроҳанд муҳити ороми Истиқлолияти кишварро ба як бӯҳрони ҷиддии ноамнӣ гирифтанд.

Гаравидани баъзе ҷавонони кӯтоҳандеши тоҷик ба ҳизбу ҳаракатҳои ифротгароӣ, ки дар зери ниқоби ислом ҷой доранд, аз қабилу ҳизбу ҳаракатҳои "Ҳизбу-ут-Тахрир", "Ансоруллоҳ", "Байъат", "Ҳаракати Толибон", "Ҳаракати Исломии Ўзбекистон", "Салафия" "ДИИШ" ба оромии субот ва ҳамдилию ҳамзистии ҷомеа раҳна ворид намуда, ба номи Ислом ноб лакнат ворид месозад.

Имрӯз ҷомеаи кишвар ҷиҳати пешгирӣ аз амалҳои ифротӣ чораҳои зарурӣ андешид, бо роҳи таъмини амну осоиштагӣ ба бунёдкорӣю созандагӣ даст мезанад.

Дар даврони нисбатан кӯтоҳи кишвари мо ба дастовардҳои ҷашмрас ноил гардид. Дар соҳаи нақлиёту иртибот 1700 км. роҳи мошингард, 17 км. нақб, бештар аз 109 пулҳо бунёд гардидаанд. Махсус 9 тарҳи муштараки сармоягузори, яъне таъмири бозсозию шохроҳи Душанбе - марзи Қирғизистон ба маблағи 144,5 млн. доллар, сохтмони шохроҳи Душанбе - Турсунзода ба маблағи 166 млн. доллар, роҳи Шохон - Зигар (марҳилаи севвум) - ба маблағи 21,9 млн. доллар,

роҳи Кӯлоб - Қалъаи Хумб ба маблағи 92 млн. доллар, роҳи Душанбе - Қулма (марҳалаи якум ва дуввум) - ба маблағи 203,1 млн. доллар, роҳи Душанбе - Бӯстон - Чанок - ба маблағи 295,9 млн. доллар бо назардошти нақби Шахристон, роҳи Қўргонтеппа - Дўстӣ (марҳалаи севвум) ба маблағи 23,3 млн. доллар корро ба сомон расонида шуд.

Ҳукумати ҶТ кӯшиш ба харҷ дода истодааст, ки тезтар ба истифода додани роҳи оҳани Душанбе - Қўргонтеппа (қитъаи Ваҳдат - Ёвон) тadbирҳои амалӣ андешад. Ин лоиҳаҳо дар баробари истифодаи маблағҳои дохилӣ ҳамчунин барои маблағгузори хориҷӣ дар ҳаҷми 360 млн. сомонӣ ҷалб карда шудааст. Барои сохтмони ин роҳ маблағи 900 млн. сомонӣ ба назар гирифта шудааст.

Дар баробари ин лоиҳа ҳукумати ҷумҳурии роҳи Қўргонтеппа Панҷи поён, Восеъ - Ховалинг, Тавилдараро дар нақша гирифта сохтмонаш идома дорад. Барои ин роҳҳо лоиҳаи инноватсионӣ дар ҳаҷми 5,5 млрд. сомонӣ амалӣ шуда истодааст. Яке аз мушкилоти асосӣ дар Тоҷикистони соҳибистиқлол таъмини нуруи барқ мебошад.

Кишвар дар даҳсолаи охир кӯшиши даст ёфтан ба истиқлолияти энергетикӣ кардааст. Дар ин маврид нуругоҳҳои барқи Сангтӯда 1, 2 - Помир-1, зиёда аз 249 нуругоҳҳои хурд, ҳатти баландшиддати Шимол-Чануб 500 кв, Лолазор - Хатлон-220 кв, бунёд ва ҷараҳои Нуругоҳи Норақ аз таъмири бароварда шуд. То соли 2020 дар кишвар ба кор андохтани боз 190 нуругоҳи хурд ба нақша гирифта шудааст.

Яке аз масъалаҳои муҳим, ки рушди устувори истиқлолиятро дар шароити муосир ва оянда таъмин менамояд, ҳалли самараноки масъалаҳои иҷтимоӣ маҳсуб меёбад. Аксари масъалаҳои иҷтимоӣ дар кишвар ба кам будани маблағгузори молиявӣ, ки нишондиҳандаи сатҳи пасти рушди иқтисод ва номусоидии институтҳои иқтисодӣ мебошад, бо ба охир нарасидани дигаргуниҳои иқтисодӣ алоқаманд аст. Бинобар ин мебошад, ки дар заминаи рушди минтақаҳо вобаста ба тақсими меҳнат масъалаи зикршуда баррасӣ гардад. Имрӯз дар дохили кишвар оромиву осоиш ва сулҳу субот, ваҳдати милли ҳукмфармоист, мушкилиҳое, ки боқӣ мондаанд, бо мурури замони оҳиста-оҳиста рафъ хоҳанд шуд.

Ҳикматулло Хоҷаев,
коршиноси масоили
МТС-назди Президенти
Ҷумҳурии Тоҷикистон

танд. Қудрати нуругоҳи барқи 10 мегаватт аст. Дар ҷамоати деҳоти Мирсаид Миршакар бунёди беморхона ба маблағи 9 миллион сомонӣ идома дорад. Ибтидои соли ҷорӣ дар ҷамоати деҳоти ба номи Қурбоншоҳ Гадоалиев Қасри фарҳанги боҳашамат мавриди истифода қарор гирифт.

Ба наздикӣ аз ҷониби Ҳукумати кишвар "Барномаи рушди иҷтимоиву иқтисодии ноҳия барои солҳои 2015 -2019" тасдиқ гардид, ки дар доираи он амалисозии 185 лоиҳаи давлатии сармоягузори ба маблағи 335 миллион сомонӣ пешбинӣ шудааст. Татбиқи ин барнома даст медиҳад, ки тариқи бунёди иншооти гуногуни фарҳангӣю сайёҳӣ, корхонаҳои хурду миёнаи истеҳсолӣ ва таъсири нави ҷойҳои корӣ дар беҳбудии рӯзгори сокинони ноҳия тақони азиме шавад.

То даврони Истиқлолият дар Бадахшон 6 нуругоҳи оби фаъолият доштанд. Калонтарини онҳо не-

зиш дар Ношинбоғ ва маҳаллаи Носири Хусрави шаҳри Хоруғ ширкат карданд.

Тавре Президенти кишвар Чаноби Олӣ Эмомалӣ Раҳмон дар суҳанронӣ дар мулоқот бо роҳбарону фаъолон ва намояндагони аҳолии вилоят иттилоъ доданд, дар 5 соли оянда дар доираи барномаҳои рушд татбиқи 1439 лоиҳаи сармоягузори ба маблағи умумии беш аз 4 миллиард сомонӣ пешбинӣ шудааст ва он асосан барои рушди соҳаҳои иҷтимоӣ, сохтмони иншооту роҳҳо равона мегардад.

Яке аз масъалаҳои мушкилтарино сокинони вилоят ин набудани роҳ буд. Роҳи Комсомолобод-Хоруғ дар як сол ҳамагӣ 6 моҳ фаъолият дошт. Дар охири тирамоҳу тамоми зимистон ва ибтидои баҳор ко-рафтодагон маҷбур мешуданд, ки тариқи фурудгоҳҳои ҳавоии шаҳрҳои Уш, Андиҷон, Тошканд ё Хуҷанд вориди пойтахти кишвар гарданд. Аз соли 1966 то ибтидои со-

кунанд. Ва ҳама шукронаи сулҳу салоҳ доранд, ки Президенти кишвар барояшон армуғон овардааст. Аз пиразани 80-сола суол кардам, ки «хола пагоҳ - фардо 24-умин солгарди истиқлолияти давлатии Тоҷикистонро ҷашн мегирем. Шахсан ба шумо Истиқлолият чӣ дод?» Ӯ гуфт:

- Хонаи ободу рӯзгори нек Бадахшон чунин ободиро дар ягон давр надидааст. Сарвари кишвар барои мо сулҳ оварданд. Ман чӣ будани нооромӣҳоро дар водии Вахш, ки то ибтидои соҳаи 90-ум дар он ҷо мезистам, бо чашмони сарам дидам. Сулҳ бошад ҳам ободӣ мешаваду ҳам созандагӣ. Охир истиқлолият гуфта пой болои пой монда шинию гӯй, ки он маро меҳуронаду мепӯшонанд, хатост наҷунбӣ, намешавад. 80 сол дарам, аммо ҳоло ҳам дар хона ҳар коре аз дастам ояд, мекунам.

Лутфишои ДОДО

Фарида МҮМИНОВА:

НИЗОМИ АНДОЗСИТОНӢ БА ТАКМИЛ НИЁЗ ДОРАД

Чун суҳбати мо дар арафаи таҷлили 24-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Тоҷикистон рост омад, нахустин суол ин аст, ки дар ин муддат, иқтисодиёти Тоҷикистон ба кадом дастовардҳо ноил шуд. Дар ин давра ба кадом камбудиҳо роҳ дода шуд?

-Пеш аз ҳама бояд зикр сохт, ки дар оғози ба даст овардани истиқлолияти давлатӣ Тоҷикистон дар як ҳолати вазнини иқтисодӣ қарор дошт. Ҷанги шаҳрвандӣ талафоти зиёд ба бор овард ва иқтисоди мо ҳудуди беш аз 10 миллиард долларро аз даст дод. Дар ин давра маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ қариб се маротиба коҳиш ёфт. Дар чунин шароит аз барқарор намудани иқтисодиёт ва гузаронидани ислоҳоти иқтисодӣ мушқил буд. Фаъолияти дар ду самт амалӣ мегашт: гузаронидани ислоҳоти иқтисодӣ ва ташкил намудани заминаи устувори ҳуқуқиву меъёрӣ доир ба тақон бахшидан ба рушди фаъолияти соҳибкорӣ, хусусигардони моликият, тақмили низоми маорифу тандурустӣ, таъмини ҳифзи иҷтимоии аҳоли ва дар самти беҳтар намудани фазои сармоягузорӣ фаъолият пурзӯр карда мешуд. Пӣёда сохтани амалҳои номбурда имкон дод, ки заминаи устувори суботи макроиқтисодӣ таъмин шуда, сатҳи камбизоатӣ коҳиш ёбад. Аз рӯи якумин тадқиқоте, ки соли 1999 гузаронида шуд, сатҳи камбизоатӣ дар Тоҷикистон 81% буд ва ҳоло ба 32% поён фаромадааст. Ин ҳам як дастоварди назаррас аст. Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ аз он қуллае, ки дар соли 1991 буд, гузашт. Мо натавонем барқарор кардем, балки бисёри самтҳоро рушд додем. Фазои сармоягузорӣ ба тадриҷ беҳтар шуд. Мо ҳоло нисбат ба ташкил ва рушди фаъолияти соҳибкорӣ ва нисбат ба ҷалби сармоягузорӣ маҷмӯи қонунгузории мукамал дорем, ки ин ҳам як дастоварди истиқлолият аст.

Дар низоми иҷтимоӣ низ дастовардҳои зиёд дорем. Мо ба тадриҷ ба низоми ҷаҳонӣ таҳсил гузаштем ва ин имконият медиҳад,

Бо тавачҷуҳ ба аҳамияти вазъи кунунии иқтисодиёти кишвар ва дастовардҳои соҳаи маъмур дар даврони соҳибистиклолӣ бо муовини раиси Маркази тадқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Фарида Мӯминова мусоҳибае анҷом додем.

-Ин ҷо зикр кардем, ки маҷмӯи қонунгузорӣ нисбат ба ташкил ва рушди фаъолияти соҳибкорӣ ва барои ҷалби сармоягузорӣ вучуд дорад, мехостем бидонем, ки ҳуди Шумо мавриди амал қарор гирифтани онҳоро чигуна баҳогузори мекунед?

-Маҷмӯи қонунгузории мо хеле

ин зиёд шуда, самараи фаъолият таъмин гардад.

-Нисбат ба имкониятҳои буҷет ва сармоягузориҳои хориҷӣ дар пӣёда сохтани лоиҳаҳои иқтисодӣ чӣ гуфта метавонед?

-Рушди буҷет имконият медиҳад, ки маблағгузорӣ зиёд карда шавад, лекин ҳамеша инро муқо-

мешавад, на барои гирифтани қарзҳои тижоратӣ.

-Мо дар кишваре зиндагӣ мекунем, ки 93 дарсади заминаро кӯҳсор ташкил медиҳад, аммо аксари қоршиносон бар инанд, ки мехоҳанд Тоҷикистонро ҳамчун як кишвари аграрӣ бубинанд, Шумо чӣ назар доред, оё беҳтар нест,

мустақкам мебошад, албатта механизмиҳои иҷроиши ин қонунҳо дар баъзе маврид тақмилро талаб мекунанд ва дар ин самт низ тадбирҳои андешида шудаанд. Худи

ин ҷараён низ давомдор буда, яку якбора пурра бартараф намудани тамоми мушкilotе, ки нисбат ба механизмиҳои қонунгузорӣ ҷой дорад, мушқил аст. Чунки ин ислоҳоти вазнин буда, солҳои тӯлониро дар бар мегирад. Натанҳо дар Тоҷикистон, балки дар кишварҳои дигар низ аз ҳама ислоҳоти вазнин доништа мешавад. Яъне, қудрати мақомот ва сифати идоракунӣ дар

сатҳи давлат ба тадриҷ баланд бардошта мешавад. Ва дар ин ҷо тавониҳои худӣ мақомот бояд баланд бошад. Дар ҳамаи барномаҳои стратегӣ кишвар аз ҳамаи сар мекунем, то ин ки тавачҷуҳ ба

иса қардан мумкин аст, ки буҷет ҷи қадар буду ҳоло ҷи қадар аст. Бояд гуфт, ки аз соли 2007 инҷониб ислоҳоти низоми буҷет назаррас аст. Доимо тавачҷуҳ ба маблағгузории низоми иҷтимоӣ баланд нигоҳ дошта мешавад ва на камтар аз нисфи маблағҳои буҷет барои соҳаҳои иҷтимоӣ равона мегардад. Нисбат ба сармоягузориҳои хориҷӣ бояд қайд намуд, ки дар солҳои аввали истиқлолият, тавре ки дар боло қайд кардем, Тоҷикистон дар як шароити вазнин қарор дошт. Сармоягузорӣ дар шакли қарзӣ бештар ҷалб карда шуд ва ин ба он таъсир расонид, ки сатҳи қарзи беруна хеле баланд гардад. Сатҳи қарзи беруна аз ҳаҷми маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ зиёдтар буд, ки як шароити вазнинро эҷод менамуд. Яъне дар ҳамаи даврон кӯшиши ҷалб намудани қарзҳо буданд, то ин ки масъалаҳои иҷтимоӣ ҳалли худро ёбанд. Ҳоло бошад вазъият дигар аст. Сармоягузорӣ ҷалб карда мешавад, лекин ба сармоягузориҳои муваққати хориҷӣ афзалият дода

ки бештар ба саноат тавачҷуҳ шавад?

-Агар дар муқоиса ба дигар кишварҳо бигирем, мо заминҳои кишт камтар дорем. Дар баробари ин сатҳи инкишофи иқтисодиёти кишвар аз сатҳи инкишофи саноат бештар мегардад. Президенти кишвар низ таъкид карда буданд ва бештари қоршиносон низ дар он ақидаанд, ки Тоҷикистон бояд аз модели аграрӣ ба модели индустриалӣ-аграрӣ гузарад. Саноатикунонии иқтисодиёт имконият медиҳад, ки мо аз истеҳсолкунандаи ашё ба истеҳсолкунандаи маҳсулот табдил ёбем. Ман дар ин ақида ҳастам, ки модели инкишофи иқтисодиёт, бояд модели индустриалӣ-аграрӣ бошад, ки ин танҳо бо рушди ёфтани шаҳрҳо пайваст нест, балки бо рушди ёфтани деҳот, таъмини шуғли ғайри кишоварзӣ дар деҳотро низ дар бар мегирад. Ин имконият медиҳад, ки он қувваи корӣ, ки дар деҳот ҳаст, бештар ба соҳаҳои қоркард равона карда шавад. Дар ин сурат талабот пеш меояд, ки инфрасохтор, яъне ни-

зими нақлиёт ва низоми таъминот бо қувваи барқ беҳтару хубтар ба роҳ монда шавад.

-Ба назари Шумо соҳаҳои туризм, саноат ва кишоварзӣ ба ғайри гардонидани иқтисодиёти кишвар таъсир дошта метавонанд?

-Имкониятҳои Тоҷикистон ба рушди ҳамаи соҳаҳо мусоидат мекунанд. Имкониятҳо бо захираҳои табиӣ ва захираҳои меҳнатӣ пайвастанд. Агар захираҳои табиӣ ва захираҳои меҳнатиро яқоя намоем, он гоҳ ин барои рушди соҳаҳои меҳнатталаб имконият медиҳад. Зеро мо қувваи қорӣ зиёд дорем, вале майдони заминҳои киштамон хеле маҳдуд аст. Соҳаҳои меҳнатталаб, ки метавонанд рушди иқтисодиётро дар муддати даҳсолаҳо устувор нигоҳ доранд, соҳаҳои саноати сабук, саноати хӯрокворӣ ва бахши туризм низ метавонанд бошад. Мо захираҳои қорӣ об дорем ва ин имконият медиҳад, ки қувваи барқро ба миқдори хеле зиёд тавлид намоем. Дар ин маврид имконияти рушди ёфтани соҳаҳои, ки барқталаб мебошанд, зиёд мегардад ва ин низ имкониятҳои зиёдро дар рушди соҳаҳои алоҳида мекушояд. Соҳаҳои металлургии ранга ва саноати химия барқталаб мебошанд, ки барои онҳо майдони зиёди кишт лозим нест. Ба назари ман, дар рушди иқтисодиёти кишвар соҳаҳои саноати сабук, хӯрокворӣ, энергетика ва соҳаи туризм саҳми бештар доранд. Саҳми соҳаи кишоварзӣ низ бояд назаррас бошад то ин ки соҳаҳои номбурда бо ашё таъмин карда тавонанд.

-Аз нигоҳи Шумо барои рушди иқтисодиёти кишвар фаъолияти бахши хизматрасонӣ муҳим аст ё истеҳсолот. Ҳиссаи кадоме аз ин бахшҳо бештар аст?

-Агар аз нуқтаи назари математикӣ гирем, ҳиссаи хизматрасонӣ нисбат ба ҳиссаи истеҳсолот бештар аст ва дар аксар кишварҳои ҷаҳон низ чунин аст. Лекин ин маъно онро надорад, ки истеҳсолот аҳамият надорад. Сектори воқеии иқтисодиёт-саноат, кишоварзӣ ва сохтмон то ҳақде инкишоф ёфтанд, ки аз назари технологӣ нисбат ба хизматрасонӣ талаботро зиёд мекунанд ва дар натиҷа бахши хизматрасонӣ низ рушд меёбад.

Ман дар ин ақида ҳастам, ки модели инкишофи иқтисодиёт, бояд модели индустриалӣ-аграрӣ бошад, ки ин танҳо бо рушди ёфтани шаҳрҳо пайваст нест, балки бо рушди ёфтани деҳот, таъмини шуғли ғайри кишоварзӣ дар деҳотро низ дар бар мегирад.

ки қобилияти рақобатнокии мутахассисони мо зина ба зина баланд бардошта шавад. Дар баробари ин дастрасӣ ба низоми ҳифзи иҷтимоӣ таъмин мегардад, фарогирӣ бо ҳифзи иҷтимоӣ ва самаранокии он таъмин карда мешавад.

Агар мо хоҷем, ки саноатикунонии иқтисодиёт таъмин карда шавад, бояд касбияти муҳандисон баланд бардошта шавад. Саноат бе пайвастанавӣ ба талабот нисбат ба маориф, маъноӣ онро дорад, ки мо қувваи кори пайдо мекунем, ки имконият наметад саноат дар сатҳи нисбатан баланд инкишоф ёбад. Зеро он таҳсилоте, ки қувваи кори дорад, қаноатмандкунанда нест ва онҳо барои навовариҳо ва тавлиди маҳсулоти нав омода намешаванд. Бинобар ин, баҳши маориф низ бояд рушд ёбад, то ин ки ба нақшаҳои дар назди саноат гузашташуда мутобиқ гардад.

-Чанде пеш дар нишасти матбуоти Бонки миллии Тоҷикистон иттилоъ дода шуд, ки ҳаҷми интиқоли маблағҳои муҷозирони меҳнати нисбат ба ҳамина давраи соли гузашта 32% кам шудааст. Ба назари Шумо дар ҳоли идома ёфтани ин тамоюл то кадом андоза ба иқтисодиёти кишвар таъсири манфӣ мерасад?

-Ҳамеша вобаста будан аз интиқоли маблағҳои муҷозирон вазиятро ҳассос мегардонад. Ин метавонад дар сатҳи хонаводаҳо таъсир расонад. Яъне, имконияти харидории онҳо суст шуда, ба ҳаҷми гардиши савдои чакана ва ба инкишофи хизматрасониҳо таъсир дорад. Бинобар ин, бояд ҳамеша барои пешгирӣ намудани ин оқибатҳо фикр кард. Соли равон аллакай барои ташкили ҷойҳои кори пурмаҳсул кӯшишҳо ба харҷ дода шуда истодааст, то дар охири сол ба ин натиҷа наоем, ки мо талафот дидем, балки дар давоми сол барои пешгирӣ намудани оқибатҳои манфӣ аллакай механизмҳо бояд ба қарордориҳо шаванд. Ин бештар пайваст аст бо ташкили ҷойҳои кори ҳолии пурмаҳсул дар дохили кишвар ва дар баробари ин идома додани фаъолият нисбат ба таъмини ҳифзи иҷтимоии муҷозирони меҳнати бевосита дар Федератсияи Русия, ки яке аз самтҳои асосии муҷозират мебошад, аҳамияти муҳим дорад.

-Ба назари Шумо, оё бо фоида баланди қарзҳои бонкӣ кушодани корхонаҳои хусусӣ имконпазир аст?

-Мушкил аст. Дастрасӣ ба маблағҳои қарзӣ барои соҳибкорон ин монета шуда истодааст ва агар барои соҳибкорони тижоратӣ ин монета наҷандон ҷиддӣ аст. Барои соҳибкоре, ки ба истеҳсолот сару кор доранд, мушкил аст. Лекин ҳоло имкониятҳо фароҳам шуда истодаанд. Яке аз онҳо механизми қарздиҳии исломӣ мебошад, ки дар он механизми фоидаи истифода бурда намешавад, балки ба ивази пешниҳоди маблағи муайян шаффофияти фаъолияти корхонаҳо талаб карда мешавад. Дар бештари бонкҳои тижоратии Тоҷикистон раванзоҳои маблағгузори исломӣ кушода шудаанд, ки соҳибкорон метавонанд аз он истифода баранд. Аммо чизе дигар ин аст, ки мо то кадом андоза омодаем тамоми фаъолияти хурдро шаффоф намуна, талаботро иҷро менамоем. Яке аз шартҳои асосии қарзҳои фоидаҳои қарз ин таъмини суботи иқтисодӣ мебошад. Он яке аз механизмҳои бо тадриҷ қарз намудани сатҳи фоидаҳои қарз аст. Дар баробари ин устуворгардонии худӣ механизми низомии бонкӣ муҳим мегардад ва ба инкишофи низомии рақобат дар бонкҳо низ метавонад муносибат кунад, ки дар натиҷа фоидаҳои қарз оҳиста-оҳиста қошӣ ёфта, ба соҳибкоре истиҳсолкунанда дастрас мегардад.

-Барои рушди соҳибкорони хурду миёна иҷроӣ кадом амалҳо афзолиятноканд?

Мо солҳои 2013-2014 дар Маркази тадқиқоти стратегии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон як тадқиқоти калонро ба анҷом расонидем, ки бо соҳибкорӣ пайваст буд. Ин тадқиқот имконият медиҳад, ки яқинанд ақидаро баён намоём. Соҳибкорӣ сол аз сол рушд ёфта истодааст ва нақшаҳои барои солҳои оянда дар байни соҳибкорон устувор шуда истодаанд. Дар баробари ин мушкилоти худӣ маърифати соҳибкорӣ ва норасоии маълумотнокии ҳуқуқи соҳибкорон ҳис карда мешавад. Аз ин рӯ, ҳеле муҳим аст, ки яқинанд самтҳои дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ, ки дар барномаҳои дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ инъикос ёфтаанд, боз ҳам авҷ гиранд. Мақомоте, ки бо дастгирии фаъолияти соҳибкорӣ машғуланд, бояд касбият ва тавоноии онҳо барои хизматрасонӣ ба соҳибкорон баланд бардошта шавад. Аз ҷумла хизматрасонии иттилоотӣ, ҷуқи барои соҳибкорон дастрасӣ ба иттилоот муҳим аст. Дар баробари ин сабақ кардани андоз барои соҳибкорон муҳим аст. Яъне механизми андозситонӣ бояд тақмил дода шавад то ин ки устувории фаъолияти соҳибкорӣ нигоҳ дошта шавад. Инкишофи низомии андозситонӣ низ муҳим аст. Албатта, самти сеюми фаъолият ин зиёд намудани бозори дастрасӣ ба маблағ аст. Ин самт барои рушди соҳибкорони хурду миёна мусоидат мекунад. Ташкил ва рушд ёфтани низомии рақобат дар фазои соҳибкорӣ тақдире барои рушди ин соҳа хоҳад буд.

-Аз нигоҳи Шумо ҳамчун як иқтисодшинос чӣ бояд кард, ки иқтисодиёти кишвар мунтазам рушд кунад?

-Агар ҳар як фард он вазифаи масъулиятро, ки дар наздаш гузашта шудааст, масъулиятро ҳис карда фаъолият намояд, ҷомеа рушд меёбад.

Барои таъмини рушди иқтисодиёти Тоҷикистон иҷроӣ яқинанд вазифаҳо аз ҷумла, ноил шудан ба се ҳадафи стратегӣ муҳим аст. **Якум**, зиёд намудани тавлиди қувваи барқ, ҷуқи инкишофи иқтисодиёт дар бештари соҳаҳо аз дастрасӣ бо қувваи барқ вобаста аст. **Дуюм**, таъмин намудани амнияти озуқаворӣ, ки бо рушди устувор ва пурмаҳсули самараи фаъолияти соҳаи кишоварзӣ ва соҳаҳои қоркарди маҳсулоти озуқа вобаста аст. **Сеюм**, аз бунбасти коммуникатсионӣ баровардани кишвар, ки ин яке аз омилҳои аслии рушд ёфтани иқтисодиёти кишвар аст. Дар ин сурат мо ба ҳамаи бозорҳои дастрасӣ пайдо мекунем ва ба қошӣ ёфтани хароҷоти нақлиётӣ ноил мегардем. Ин се ҳадафи стратегӣ кишвар ба он мусоидат мекунад, ки рушди иқтисодиёт устувор мегардад. Яке аз омилҳои муҳими рушди устувори иқтисодиёт ин таъмин намудани шугли пурмаҳсул мебошад, ки самаранокӣ меҳнатро баланд мегардонад ва ба касбияти баланд така мекунанд. Рушди назарраси соҳаи маориф низ яке аз омилҳои асосии рушди иқтисодиёт мебошад ва дар ин самт бояд як қадами назаррас бошад, ки он бо таъмин намудани таҳсилоти сифатан хуб аз кӯдакостонҳо ва мактабҳои миёна оғоз меёбад. Қаҳиши дуум ин қаҳиши технологӣ аст, ки он имконият медиҳад, тавлиди маҳсулот зиёд шуда, маҳсулот аз рӯи нарх ва сифат ба рақобат тобовар гардад. Бе қаҳиши технологӣ таъмини рақобатпазирӣ маҳсулот мушкил аст. Ба назараи ман маҳз ҷуқи қаҳишҳои имкониятҳои таъмин карда метавонанд.

Мусоҳиба

Ибодуллоҳи ТОҲИР

Вохӯрии гурӯҳе аз хатмкардаҳои Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон пас аз 35 сол

ДУШАНБЕ,

Моро мешиносӣ?

- Шодихон бачагонаи марду занони солор дар пояи ҳайкали устод С.Айни дар Душанбе

ЧАНД рӯз пештар буд, ки шахсоне солору дар муяшон сафеди афтода дар яке аз маҳалҳои зебои пойтахт чамъ шуда, аз дидори якдигар хушӯли мекарданд. Ҳаҷҷоне, ки дар ин лаҳзаҳо ҳар кадоме аз онҳоро фаро гирифта буд, фақат худашон дар мекарданд. Ин марду занҳои калонсол аз хатмкардаҳои соли 1980 факултети филологияи тоҷики Университети давлатии Тоҷикистон ба номи В.И.Ленин (номи ҳамонвақтаи Донишгоҳи миллии) буданд, ки бо гузашти ин ҳамавқат ва бо сафед кардани муи сари худ дар осиеби зиндагӣ аз гӯшаю канори ҷумҳурӣ он рӯз ба дидори якдигар расиданд.

Онҳо дар чамъ 75 нафар буданд, ки пас аз супоридани имтиҳонҳои қабул пушти мизи донишҷӯӣ нишастанд. Ва онҳоро тақдир дар он солҳо аз ноҳияҳои вилояти Суғд (дар гузашта Ленинобод), ВМКБ, собиқ вилояти Кӯлоб, Қўргонтеппа, минтақаи Фарм, ноҳияҳои тобеи марказ ва шаҳри Душанбе ба ҳам оварду пас аз соҳиб шудан ба номи баланди донишҷӯ ба таҳсил пардохта буданд.

Омӯзишу ҳамсабақӣ бисёре аз онҳоро ёру бародар кард. Ин буд, ки чор ҷуфт ҷавонон бо интихоби якдигар дар охири солҳои таҳсил ҳамхонаву ҳамсар шуданд. Дар ин воҳурӣ бо сабабҳои мухталиф фақат 30 нафар чамъ омаданд ва ибтидо ба бинои №6 донишгоҳ рафта, чанд дақиқа дар аудиторияи №17, ки нахустин дарси донишҷӯияшон онҳо гузашта буд, нишастанд. Номи устодону ҳамкурсонро ба хотир оварда аз шахсиятҳои воқеан донишманди зиндаёд, ки он солҳо сабақшон мекарданд ёдовар шуданд.

Устод А.Маҳмадаминов, ки ҳамон солҳо худ аз ҷумлаи устодони ҷавони донишгоҳ буд, дар ин баҳши маросим донишҷӯёни собиқ ва имрӯз ҳар кадоме соҳибӣ таҷрибаи қор дар соҳаҳои гуногуни маориф, илму фарҳанг ва зиндагидаро ҳамроҳӣ карда, он лаҳзаи муассиркунанда боз пушти минбар рафту ин рӯзи фароҳамш ба дидори ҳамсабақонро табрик гуфтанд.

Абдуманнон Маллаев ва Каримбой Атаев аз ноҳияи Ғонҷӣ, Раҳмон Тиллоев аз Панҷакент, Донабой Шарифов ва Муҳаммади Бафоев аз Истаравшан, Аслинисо Мирзошоева, Бӯрибек Бӯрибеков аз Хоруғ, Додихудо Муҳаммадиев аз Дарвоз, Маҳбуба Умарова аз Хуҷанд, Зоир Ғафоров аз Қумсангир, Назар Одинаев аз Мастчоҳ, Сотим Ҷонов аз Шаҳринав ва даҳҳо нафари дигар ба монанди ҳамкурсони дар пойтахт будаашон дар бахшҳои мухталиф солҳои зиёд заҳмат кашида ва ҳоло ҳамзамон бо сарпарастӣ ба фарзандону ба хонаводаҳояшон ба кори худ низ софдилона идома медиҳанд. Иштирокчиёни мулоқотро Сафарбеки Солеҳ, қоргардони шинохта ва Қироншоҳи Шарифзода, рӯзномаанигор ва устоди ДМТ ғоибона аз шаҳрҳои Маскав ва Иркутски Русия табрик карданд.

Ин воҳурӣ ҳам чандин лаҳзаҳои хотирмон дошт, ки яке фурӯсат ёфта омадану иштироки муовини якуми ҶХДТ Саидмурод Фаттоҳзода буд. Ҳамкурсон дар симои ин шахсияти имрӯз дар Тоҷикистон шинохташуда он ҳамсабақӣ заки ва фурӯтани пешини худро бори дигар диданд. Бисёриҳо ба ёд оварданд, ки ӯ агарчи фақат ду сол ҳамкурс ва ҳамнишинашон буду баъдан барои идомаи таҳсил ба факултети журналистикаи Донишгоҳи давлатии Маскав ба номи М.Ломоносов рафта, онро бомуваффақият хатм кард, бо вучуди як муддати кӯтоҳ бо ин ҳамсабақон хондан, ҳамеша барои онҳо як шахси азизу наздик боқӣ мондааст.

Аз ин муҳимтар, ҳамон гунае ки дар ҷавонӣ буд, хоксору самимӣ боқӣ монда, фақат чизе, ба худ афзудааст, тамкину хирадмандист, ки ҳамсабақони пешин дар ин чанд лаҳзаи ҳамсуҳбатӣ ҳамнишинӣ зуд эҳсос карданд. Дар суҳбатҳои маълум шуд, ки бисёре аз иштирокчиёни мулоқот дар маҳалҳои зисту қои қори худ аз ҷумлаи фаъолони ҶХДТ шинохта шудаанд ва дар баробари қорҳо ва вазифаҳои идории худ дар иҷрои барнома ва нақшаҳои ҳизбӣ ҳам саҳм мегузоранд.

Ҳамсабақон ба таври ҷиддӣ қавл доданд, ки дар оянда бо неруи дучанд ва бо садоқати бештар дар амалӣ шудани вазифаҳои идорӣ чамъияти хеш

барои иҷрои супоришу амрҳои мақомоти иҷроияи ҶХДТ ба мақсади ободии кишварамон беш аз пеш талош хоҳанд кард.

Баъзеҳо иқрор шуданд, ки пас аз хатми донишгоҳ ва бозгашташон ба маҳалли зист ба қор овера буданд ва дар муддати 35 сол бори аввал аст, ки ба Душанбе омадаанд. Мегуфтанд, ки "Ба худо, Душанберо нашинотем, ин ҳамма дигаргониҳо, сохтмонҳои баланд, боғу гулзорҳо дар ҳақиқат симои шаҳрро тағйир додааст. Ҳамон шаҳри миллие, ки мо дар ҷавонӣ орзуяшро мекардем, имрӯз барҳақ бунёд ва барпо шудааст".

Дар ҷавоб ба ин гуна изҳори назарҳо ҳамсабақони шаҳрӣ мегуфтанд, ки шумо нашинотам бошед, ҳам ин шаҳр шуморо мешиносад. Душанбе фарзандони вафодору халафи худро, дар ҳар қучо набованд, фаромӯш намекунад.

Дар ин воҳурӣ Бибиғул Шарифова муовини сармуҳаррири нашриёти "Ирфон", Саидаҳмад Одинаев, дотсенти кафедраи забони Донишгоҳи миллии тиббии Тоҷикистон, Саид Саидов, полковники мустафӣи вазорати мудофиаи ҶТ ба унвони сомонидиҳандагон ва мизбон меҳмонони раҳдору наздикро "Хуш омадед!" - мегуфтанд.

Иштирокчиёни воҳурӣ аз ҳамсабақони равоншодашон Ҳанифа Абулҳаева, Мирзокарим Раҳимов, Исроил Иброҳимов, Барно Ғайбуллоева, Раъно Мавлонова, Неъмат Ҳомидов ки ин ҷаҳонро пай ҳам падруд гуфтанд, ба некӣ ёдовар шуданд.

Мардум беҳуда намеғӯяд, ки "Меҳри одамӣ дар чашм аст". Ҷавонии минтақаҳои гуногун, ки ҳамасола бо мақсади таҳсил дар шаҳрҳо чамъ меоянд, дар муддати омӯзиш ва ошноӣ бо ҳамдигар меҳри ёрию бародарӣ низ ба ҳам пайдо мекунанд.

Давлати Тоҷикистон дар даврони Истиқлол барои тақвияти заминаи ҳамгироии минтақаҳои кишвар кӯшиш мекунад. Шоёни таҳсин ва кири таъкид аст, ки насли калонсол низ бо баҳонаи баргузори ҷуқи воҳурӣҳо ва бо ёдоварӣ аз гузашта барои тақими тақвияти робитаҳои намоёндагонӣ шаҳр ва ноҳияҳои мухталифи кишварамон ба дигарон намунаи ибрат мешаванд.

С. ЮСУФОВ

"Дар ин самт зарур аст, ки чиҳати коҳиш додани муҳочират муҳайё намудани ҷойҳои нави кориро дар дохили кишвар ҳарчи бештар тавсеа бахшида, доир ба масъалаҳои танзими муҳочирати меҳнатӣ, аз ҷумла ҳифзи ҳуқуқи шахрвандони мо ҳамкорӣ бо мақомоти марбутаи кишварҳои қабулкунандаи нерӯи корӣ беш аз пеш тақвият бахшида шавад".

Эмомалӣ РАҲМОН

"САЙЁРАИ
МУШТАРӢ ИНТИЗОРИ
МУҲОЧИРОН АСТ"

МАЪМУЛАН дар чунин мизҳои гирд ва мавзӯҳои васеъ арқому ақиқ, дилел, иқтибосҳои бешумор асабро хаста мекунад. Барои ин ҳам ҳикояти публицисти амрикоӣ Питер Макс ёдам омад:

"Гарес аз қаблаи кӯчаки худ дар Ангола ба деҳаи Қангалӣ барои шикамсерӣ фирор кард. Гупо аз ин деҳа ба деҳаи фарозтаркӯчид. Кокно аз деҳаи калон ба шаҳр ҳиҷрат кард. Нуак аз шаҳр ба Могадишо ҳиҷрат кард. Тунак аз Могадишо ба Миср рафт. Чуброн аз Миср ба Фаронса рафт. Франсуа аз Фаронса ба Амрико ҳиҷрат намуд. Макси амрикоӣ барои зиндагии боз ҳам боҳашамат ба Муштарӣ ҳиҷрат мекунад..."

Дар асл ҳамаи ин силсила занҷири муҳочират барои таъмини бештари моддӣ 500 сол боз вуҷуд дорад. Аммо имрӯз Русия кишвари имконпазирӣ қабули муҳочирон аз Тоҷикистон меҳод, ки низоми муҳочирати авруамерикоро дар доираи таҷрибаи асрҳои 19-20 ҷорӣ кунанд, муаммо, ки Амрико ва Аврупо 300 сол бо ҷаҳди зиёд ба низоми оварданд. Бо вуҷуди он имрӯз низ ҳиҷрати ғайриқонунӣ аз Куба, Венесуэла ба ИМА давом дорад. Намояндаи минтақавии Созмони байналмилалӣ муҳочират дар Русия Авел Шалус ба таври дақиқ дар бораи роҳҳо ва хатарҳои муҳочират ба кишварҳои узви Авруосиё гузориш дода, нисбатан ошкоро ва мушаххас гуфт, ки Иттиҳоди иқтисодии Авруосиё барои муҳочирони меҳнати тоҷик монеаҳои навро ҷорӣ мекунад. Монеа асоси кайфияти касбии муҳочирон аст. Барчидани мутахассисон, алаҳусус табибон, олимони муҳандисон низоми иҷтимоии муҳити Тоҷикистонро ҳалалдор мекунад. Дувум, муҳочирони беиҳтисос ба урдуи бекорон табдил меёбанд. Саввум, Иттиҳоди Авруосиё ба аъзоёни нав Қирғизистон, ва Арманистон имтиёзҳои бештар дода, миёни муҳочирони Осии Марказӣ рақобати носолим ба вуҷуд хоҳад

МУАММОИ МУДАВВАР ВА КУНҶҶОИ МУҲОЛИФ

Ҷаҳони ғарб ҳанӯз дар ибтидон солҳои навадум дар пайи инкирози Иттиҳоди Шӯравӣ сели муҳочирони меҳнати иҷборӣ ва изтирориро интизор буд. Ба ин кишварҳои Аврупо пурра омода буданд. Зеро онҳо сесад сол боз аз таҷрибаи се даври муҳочирати меҳнатӣ ба Америка сабақи хубе бардоштаанд. Имрӯз дар баробари муҳочирати меҳнатӣ муҳочирати иҷборӣ бар асри даргириҳо, фалокатҳои табиӣ Аврупо ба ташвиш овардааст. Барои ин ҳам ташкилотҳои байналмилалӣ ва ҷомеаи шахрвандии Русия барои танзими муҳочирати қонунии меҳнатӣ тадбирҳои оммавӣ доир мекунад. Чанде пеш Созмони Байналмилалӣ муҳочират (СБМ) дар ҳамдастии Ташкилоти Ҷамъиятии "Муколамаи тамаддунҳо" дар мавзӯи "Муҳочирати меҳнатӣ аз Тоҷикистон ба кишварҳои узви Созмони Ҷамқорӣ Авруосиё "мизи мудаввар" доир намуд. Ба ин мавзӯ дар Тоҷикистон аз хонандаи мактаб то пири 70 сола таваҷҷуҳи хоса дорад. Ба мизи мудаввар иқтисодшиносон, коршиносон ва масъулин, сохторҳои калидӣ даъват шуданд. Чунин андешаҳо аз баҳси ин мавзӯ бардошта шуданд.

овард. Чорум, корфармоёни Русия аллакай барои муҳочирони Қирғизистон дар доираи салоҳияти Иттиҳод музд ва шароити хубтаре пешкаш мекунад. Табиист, ки корфармо аз байни устои моҳири тоҷик ва устои навқори қирғиз дувумро интихоб мекунад. Зеро ба қавли Павел Шалус, корфармо минбаъд барои иҷозатнома ва чанд асноди зарурии устои тоҷик саргардон намешавад.

"ХУШ ОМАДЕД, БА
БЕГОНАҶОН ДАРОМАДАН
ҚАТЪИЯН МАНЪ АСТ!"

КОРМАНДИ Вазорати меҳнат ва шуғли аҳолии Ҷумҳурии Тоҷикистон Моёншо Маҳмадбеков олимони соҳаи муҳочирати меҳнатӣ зикр намуд, ки имрӯз ягон давлат таъмини талабот ба қувваи кориро иҷро карда наметавонад. Муҳочирати меҳнатӣ аз Тоҷикистон ҳиҷрати муваққатӣ аст. Тоҷикистон аз нигоҳи омезиш ва муқимӣ гардидаи муҳочирон фозии паст дорад. Ин хоси миллати тоҷик аст. Вале марҳилаи ҳиҷрати

меҳнатӣ бо вуҷуди бухрони иқтисодӣ-сиёсии Русия авҷи тоза гирифтааст. Аз ҷумла дар ҳафт моҳи соли 2015 аз ҷумҳури 382 ҳазору 587 нафар ба мақсади кор сафар намуданд. Аз ин шумора 341 ҳазору 51 нафар мард ва 41 ҳазору 806 нафар зан мебошанд. Зиёда аз 90 фоизи ин муҳочиронро Русия қабул намудааст. Аз ворид шудан ба иттиҳоди гумруқӣ шахрвандони Тоҷикистон ба яққатор имтиёзҳо бархурдор мешаванд.

Ду иттиҳоди иқтисодии ИДМ "худӣҳо" ва беғонаҳоро ҷудо намуданд. ва барои оромӣ, осудагӣ, бехатарии муҳочирони меҳнатӣ бояд узви ин ду Иттиҳод бояд шуд. Ҷӣ тавре ки 30 сол қабл дар Иттиҳоди Шӯравӣ барои гирифтани мансаб ба узвияти ҶИИШ талош мекарданд.

"ЗИД, МУҚОБИЛ,
БЕТАРАФ? НЕСТ!"

ГАРЧАНДЕ дар марҳалаи ибтидоӣ асноди ҳуқуқии Иттиҳоди Авруосиё ва иттиҳоди Гумруқи муҳочирати меҳ-

натӣ танҳо дар баҳси омезиш ва истифодаи бозори муштараки меҳнат омада бошад ҳам, баъдан ин муаммо ба мадди аввал баромад. Ҳуқуқшинос Ойниҳол Бобоназарова зикр кард, ки ин иштибоҳи Иттиҳоди Авруосиё зиёд буд. Аъзоёни Иттиҳоди иқтисодии Авруосиё ва Иттиҳоди гумруқӣ ба муҳочирони давлатҳои аъзо омӯзиши касбӣ, таъмини ҳуқуқҳои корӣ ва яққатор тадбирҳои иҷтимоӣ-маиширо пешкаш мекунад. Яъне, Павел Шалус, Сайфулло Сафаров ва Ҷоҷимуҳаммад Умаров ва чанд тан коршиноси дигар ояндаи дурахшони муҳочирони меҳнати тоҷикро дар узвияти Тоҷикистон ба ин Иттиҳод мебинанд. Аммо профессор Абдунабӣ Сатторзода, ки нисбат ба дигар иштирокчиёни баҳс аз мавзӯ оғоштар аст, аз узвияти ин Иттиҳод чун Ойниҳол Бобоназарова бартариеро чашмдор нест. Сатторзода нисбат ба созмонҳои, ки дар кишварҳои пасошӯравӣ ба миён омадаанд, назари дигар дорад. Ӯ меғӯяд, ки "ворид шудан ё нашудани Тоҷикистон ба

Иттиҳоди гумруқӣ ба сарнавишти миллати мо вобастагӣ дорад ва масъалаи ҷиддӣ аст. Набояд аз аъзо шудан ба ин созмон хушбин буд. **Ҷаро**?"

Дар посух ба ин суол худаш меғӯяд, ки "Александр Лукашенко, президенти Беларус одами тасодуфӣ нест, яке аз муассисони Иттиҳоди иқтисодии Авруосиё маҳсуб меёбад. Ӯ дар мулоқоташ ба президенти Русия ва Қазоқистон пешниҳод намуд, ки таъсиси ин ниҳод 10 сол ба қафо партофта шавад. Чунки миёни кишварҳои узв хеле масъалаҳо вуҷуд дорад. Вай одами ҳавоӣ гап мезадагӣ нест". Сатторзода узвияти Тоҷикистонро дар Созмони амнияти дастаҷамъӣ ва дигар ташкилотҳо камарзиш донист.

Муҳолифини узвият ба ин Иттиҳод даъво доранд, ки аъзои Созмони иқтисодии Авруосиё иқтисоди ҳамвор ва яққела надоранд. Ин монополияи яққавлатро болои дигар аъзо ба вуҷуд хоҳад овард. Ҷамъамон нотифон таъдид карданд, ки иқтисоди Русия дар 50 соли баъдӣ низ "Ба ҷӯш" намеояд.

Дар гузориши муовини директори Институти иқтисод ва демография Аброр Мирсаидов андешаи муҳиме ҷолиби иқтибос аст. 67 фоизи қувваи кории мо аз соли 2013 дар ҳудуди деҳот аст. 71 фоизи аҳоли ҳам дар деҳот зиндагӣ мекунад. Акнун, агар аз рӯи қонунҳо гирем, деҳот аз шаҳр ба муҳочират бештар ҳавасманд аст. Агар таҳлил карда бароем, дар Озарбойҷон 38 фоиз, Беларус 10 фоиз, Қирғизистон 31 фоиз ва дар Русия 10 фоизи аҳоли дар деҳот зиндагӣ мекунад. Дар деҳоти Русия қариб, ки аҳоли намонадааст. Фақат дар Тоҷикистон баландтар аст, 67 фоизи қувваи кории мо дар деҳот зиндагӣ мекунад. Инро "фиктивная занятость", меғӯянд. Масалан, дар хоҷагии деҳқонӣ 20 нафар номнавис шудааст, падару модару зану духтар, боқимонда номаш асту худаш нест. Ин нафари набудагӣ андозаи иҷтимоӣ месупорад, ба рӯихати 2 миллион аҳолии шуғлноки Тоҷикистон дохил мешавад, аммо амалан ӯ дар Русия аст.

Акнун агар аз рӯи қонунҳо гирем, деҳот аз шаҳр ба муҳочират бештар ҳавасманд аст. Агар таҳлил карда бароем, дар Озарбойҷон 38 фоиз, Беларус 10 фоиз, Қирғизистон 31 фоиз ва дар Русия 10 фоизи аҳоли дар деҳот зиндагӣ мекунад. Дар деҳоти Русия қариб, ки аҳоли намонадааст. Фақат дар Тоҷикистон баландтар аст, 67 фоизи қувваи кории мо дар деҳот зиндагӣ мекунад". Инро "фиктивний занятости", меғӯянд.

ДАР БАДАХШОН

БО ЮҒУ СИПОР ҲОСИЛИ ХУБ МЕРҶҒАНД

Рӯзҳои 22-26 августи соли қорӣ бо таклифи Бунёди Оғохон дар Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон ба вилояти Бадахшон ин мамлақати ҳамсоя оид ба омӯзишу ба роҳ мондани системаи навбарорӣ ва тухмипарварии картошка ва топинамбур бо чанде аз мутахассисону деҳқонони афғон дарсҳои илмӣ ва амалиро гузарондем. Бояд қайд намуд, ки вулусволии Ишкошими вилояти Бадахшон Ҷумҳурии Ислонии Афғонистон яке аз қарияҳои серзамину сероб барои парвариши зироатҳои кишоварзӣ ба ҳисоб рафта, дар баробари галлақорӣ, сабзавотқорӣ, боғдорӣ, чорводорӣ, инчунин картошкапарварӣ равнақу ривоч ёфтааст.

КАРТОШКАРО ба Афғонистон, ки бо номи қачалу маъмул аст, тахминан солҳои 1850-1870 аз Эрон ворид сохтаанд. Деҳқонони афғон бе трактору мошину механизмҳои замонавӣ бо истифодабарии қувваи чорвои қорӣ аз кишти картошка ҳосили хуб, (25-35 тонна аз як га) ҳосил мерҷанд. Ҳосилнокии гандум аз як гектар дар заминҳои обӣ ба 30-50 сентнер, сабзавот ба 300-350 баробар аст. Таи солҳои охир дар Афғонистон ба бунёди боғҳои замонавӣ (интенсивӣ) диққати ҷиддӣ дода мешавад. Дар қорӣ намудани таҷрибаҳои илмӣ дар бахшҳои мухталифи кишоварзӣ олимони мутахассисону деҳқонони афғон аз таҷрибаи олимони тоҷик, аз ҷумлаи устодони Донишгоҳи аграрии Тоҷикистон, Академияи илмҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон самаранок истифода мебаранд.

Мо дарсҳои омӯзиширо доир ба даст овардани навъҳои нав ва ба роҳ мондани системаи тухмипарварии картошкаро дар музофоти Ганҷободи ноҳияи Ишкошими Афғонистон бо ҳамроҳии мутахассисону деҳқонон, ки аз минтақаҳои гуногуни ин вилоят давват гашта буданд, ташкил намудем.

Мавзеи кӯҳии Ганҷобод дар баландии бештар аз 2600 метр аз сатҳи баҳр ҷойгир буда, бо обҳои мусофҳои чашмаҳои кӯҳӣ хуб таъмин мебошанд. Дар фасли тобистон дар ин мавзӯи шамолӣ форам доимо вазида меистад, ки ин барои афзоиш наёфтани ҳашароти зараровар, аз қабилҳои ширинчаҳо ва тавлиди тухми солими картошка ва дигар зироатҳо мувофиқат менамояд. Дар ин ҷо 5 сол қабл бо ташаббус ва дастгирии Бунёди Оғохон дар майдони беш аз 3 га заминҳои обӣ майдони илмӣ ва омӯзишии навъҳои гуно-

гуни зироатҳои кишоварзӣ, аз қабилҳои гандум, зағир, лӯбиёғиҳо, картошка, қарам, помидор, сабзӣ, полезиҳо, боғот ва зироатҳои хӯроки чорво (себарга, юнҷука) ташкил карда шуда буд.

Майдони картошка дар ин озмоишгоҳи илмӣ тахминан як гектарро ташкил намуда, ҳар сол аз ин майдон ҳосили 28-30 тонна лӯндаҳои тухмии хушсифати элитавӣ ба даст оварда шуда, ба деҳқонон тақсим карда мешавад, ки он пасон дар заминҳои деҳқонони тавлидкунандаи тухмӣ афзоиш дода шуда, боз ба дигар гурӯҳи деҳқонон дастрас мегардад. Ба ҳамин тариқ тухмии солими картошка, дар ин ҷо асосан аз ин қитъаи наҷандон қалони илмӣ оғоз ёфта, дар майдонҳои дигари деҳқонон идома ва афзоиш дода мешавад. Қорҳои саҳроӣ ва нигоҳубини зироатҳо ба души се нафар деҳқонбачаҳо вобаста карда шудааст. Дар мудати бештар аз 3 соли охир дар ин қитъаи илмӣ дар натиҷаи ҳамкориҳои илмии мутахассисони афғон бо олимони Маркази умумиҷаҳонии картошка (Перу) ва Тоҷикистон бо истифодабарии тухмаҳои ботаникии картошка навъҳои гуногуни картошка ҷамъ оварда шуда, баҳо дода мешаванд. Махсусан, тухмаҳои ботаникии картошка, ки аз дурагакунии намунаҳои LT-8 x TS-15, ки аз тарафи олимони Маркази умумиҷаҳонии картошка ба даст оварда шудаанд, натиҷаҳои хуб дода истодаанд. Ин тухмаҳои ботаникӣ дар водиҳои Рашту Зарафшонӣ Тоҷикистон низ омӯхта шуда истодаанд ва барои ба даст овардани ҳосили баланди картошка мусоидат менамоянд.

Дар қараёни ин омӯзишгоҳ бо бештар ба иштирокчиён доир ба мавзӯҳои тайёр намудани замин, киштардон, ғизодиҳӣ ба киштзор, реҷаи обмонӣ, мубориза бар зидди касалиҳо ва ҳашарот, ни-

гоҳдории тухмӣ дар анборхонаҳо тавсияҳои илмиро пешниҳод намудем. Дар машғулиятҳо ба мавзӯи дурагакунии навъҳои картошка, ба даст овардани тухмии гибридии аз касалиҳо солим ва ба роҳ мондани системаи тухмипарварии ин зироати асосии хӯроки диққати бештар дода шуд. Ба хусус ба мутахассисону деҳқонони ҷавони афғон қараёни амалии гулпайванди зироати картошка писанд омад ва онҳо дар ин қор муаллими амалии хешро мукамал сохтанд.

Мо инчунин ба иштирокчиёни ин семинар доир ба парваришу истифодабарии ҳосили топинамбур (ноки заминӣ), ки аз тарафи олимони тоҷик ҳаматарафа омӯхта мешавад, маълумот додем, ки хело муфид арзёбӣ гардид.

Дар муддати сафар мо аз фаъолияти кишоварзии деҳқони таҷрибанокӣ Ганҷобод Гулзори Фарҳод, ки дар ихтиёраш бештар аз 20 га замини обиро дошт, دیدан намудем. Ин деҳқон аз як га заминҳои кишти гандум ҳосили 40-50 сентнерӣ, картошка - 300-400, себ - 100-150, сабзавотиҳо - 330-400 сентнериро ба даст меовардааст ва тамоми қорҳои саҳроӣ бо истифода аз қувваи чорвои қорӣ хонагӣ ба ҷо оварда мешаванд.

Дар анҷоми ин машваратомӯзиш қормандони Бунёди Оғохон Афғонистон ва шунавандагони курси бозомӯзӣ ба Давлату ҳукумат, олимону мутахассисони Тоҷикистон, барои чунин дастгирии олимону деҳқонони афғон, ки онҳо ба чунин ҳамкориҳои судманд ҳоло ниёз доранд, миннатдории самими хешро баён намуданд.

Қурбоналӣ ПАРТОВ, доктори илмҳои кишоварзӣ,

Иматбек НИХМОҶОНОВ, роҳбари Барномаҳои Инкишофи Бунёди Оғохон

ГҶШТИ ГҶСФАНД БЕҶТАРИН ҶИЗОСТ

Донишманди тоҷик таҳқиқи тозаи худро дар робита ба тарзи парвариши гӯсфандон ба анҷом расонд.

Мудирӣ озмоишгоҳи таҳлили умумии Институти чорводорӣ Академияи илмҳои кишоварзии Тоҷикистон Улуғой Ҷӯраева дар ҳамкорӣ бо гурӯҳе аз олимони ин соҳа Ҷайитов А.Х., Ипполитова Т.В. ва Қурбонӣ К. маҷмуаи таҳқиқотро таҳия ва таҳти номи "Ҷазмунӣ ва табодули моддаҳо дар гӯсфандон" (Пищеварение и обмен веществ у овец) нашр кард, ки дар он пешниҳодҳои ҷолибе дар мавриди тарзи парвариши ин ҳайвон, аҳамияти рушди гӯсфандпарварӣ дар шароити Тоҷикистон бар асоси пажӯҳишҳо ироа шудааст.

Номзади илмҳои биология Улуғой Ҷӯраева аз ҷумлаи чандани муҳаққиқ дар Тоҷикистон аст, ки дар робита ба бахши чорводорӣ пажӯҳишҳо анҷом додааст ва шояд ягона нафаре бошад, ки мавзӯи ба назар мардона - таҳқиқи хосиятҳои гӯсфандонро пайгирӣ мекунад.

Нашири ин таҳқиқи илмӣ дар ҳоле аст, ки ин донишманд ҳанӯз дар соли 1992 бо номи "Ҷазмшавӣ ва мубодилаи моддаҳои нитрогенӣ дар гӯсфандони думбодори ҳисорӣ ва гӯсфандони маҳинпашми қирғизӣ вобаста ба меъёри рағнанокии ғизо" рисолаи номзадӣ Ҷимоя карда буд. Ин таҳқиқи тоза идомаи ҳамон мавзӯӣ буда, ба ҳадафи тақмили ин масъалаи муҳим сурат гирифтааст.

Аз муаллимаи пурсидам: -Мақсад аз идомаи пажӯҳиш дар чист? Дар ҳоле ки бисёриҳо ояндаи соҳаи гӯсфандпарвариро норӯшан медонанд, шумо ин мавзӯро ба таври ҷиддӣ пайгирӣ мекунед?

- Табиати Тоҷикистон ва ҳар қадом аз кишварҳои минтақаи Осиёи Марказӣ шароити мусоид барои молдорӣ ва ба хусус гӯсфандпарварӣ дорад. Дар сурати истифода аз ин шароит ва дар амал қорӣ қардани натиҷаи таҳқиқоти илмӣ, ин соҳа даромади бештар барои кишвар ҳоҳад овард.

Таҳқиқи наве, ки дар ин мавзӯӣ анҷом шуд, идомаи мантиқии ҳамон пажӯҳишҳои қаблӣ буда, паҳлӯҳои тозаи масъаларо тақмил кардааст.

- Ҷаро гӯсфанди ҳисорӣ мавриди таваҷҷуҳ ва таҳқиқи шумо қарор гирифтааст?

- Мо дар қараёни таҳқиқ ба ҳамаи намудҳои гӯсфанд таваҷҷуҳ кардем. Ҷоло дар Тоҷикистон намудҳои гуногуни гӯсфанд парвариши мешавад, ки маъмултарини он ҳисорӣ, тоҷикӣ, қароқулӣ, ҷойдорӣ ва маҳинпашм аст. Зимни пажӯҳиш ба хосияту бартариҳои ҳар қадоме аз ин навъҳои чорво рӯҷӯ намудам. Он ҷӣ ки бар асоси таҳқиқи муқоисаҳои илмӣ хулоса ва пешниҳодҳои дар ин робита шудааст, ба парвариши ҳамаи ин навъҳо рабт дорад.

Аммо гӯсфанди ҳисорӣ аз ҷиҳати гӯшту рағнанокӣ бартари-

ятҳои зиёдеро нисбат ба дигар намудҳои мавҷуда доро мебошад. Ин навъи гӯсфандро дар шароити маҳдуди як ҳавлӣ ҳам метавон парвариш кард, зеро табиат ва мизоҷи он ба чунин як шароит мутобик шудааст, вале навъҳои дигари гӯсфандон низ дар шароити Тоҷикистон хуб парвариш мешаванд.

Ин ҷо ман ишораи шумо дар мавриди зарар доштани гӯшти гӯсфанд ба баъзе аз одамоне дурӯст дарк мекунам. Аммо ин нигаронӣ ҳеҷ асоси илмӣ надорад. Баръакс, таҳқиқот исбот карда, ки гӯшти гӯсфанд барои ҳамаи мизоҷҳо сабуктар аз навъҳои гӯшти ҳайвоноти дигар аст.

Бинобар хулосаҳои илмӣ дар як килограмм гӯшти гов 75 миллиграмм холестерин мавҷуд аст. Ҷамин миқдор гӯшти хук то 125 миллиграмм холестерин дорад. Ин ҳамон моддае аст, ки баъзеҳо аз зиёд буданаш меҳаросанд. Аммо диққат исбот шудааст, ки дар як килограмм гӯшти гӯсфанд қарат 25 миллиграмм холестерин ҳаст. Ин ҷо тақлиқи рӯҳию равонӣ (самовнушение) бештар нақш мебозад.

Аз сӯи дигар, ҳар ҷӣ вақту меъёр дорад. Фарз кардем, гарми хаво 35 ва ё бештар аз он бошаду қас гӯшти гӯсфанд хӯрад, албатта таъсири бад мекунад, чунки мизоҷи он хеле гарм ва таркибаш хеле қавӣ мебошад.

Ҷар ҷиро бо меъёр ва андоза бояд хӯрем, агар ба ин риоят накунем, ҳатто аз асал, ки фойданоктарин маводи ғизоӣ аст, мумкин зиён мебинем. Як мисол меорам, хушдоманқалони худам, ки дар 105 солағӣ аз дунё гузашт, як умр гӯшти гӯсфанд мехӯрданд ва ҳатто дар пиронсолӣ ҳам аз он парҳез надоштанд.

Муаллима Ҷӯраева муътақид аст, ки соҳаи чорводорӣ ва ба хусус парвариши гӯсфанд барои Тоҷикистон ояндадор буда, бо дурӯст ва аз нигоҳи илмӣ асоснок ташкил қардани он самаранокии хоҷагиҳои молпарвар хеле бештар аз имрӯз ҳоҳад шуд.

Улуғой Ҷӯраева дар ноҳияи Ҷисор таваллуд шуда, соли 1984 факулети биологияи Донишгоҳи давлатии Тоҷикистон (он замон ба номи В. И. Ленин)-ро хатм кардааст. Соли 1986 ба шуъбаи рӯзонаи аспирантура дохил шуда ва соли 1992 дар Маскав рисолаи номзадӣ Ҷимоя намуд.

Муаллифи зиёда аз 35 мақола, 3 тавсиянома ва 1 монография мебошад.

Солеҳ АБДУЛАЗИЗ

ШАҲРИ Москва ро боре замони донишҷӯиям дида будам. Чун ҳама сайёҳони олам он замон мо бо ҳаҷҷони хоса ҷониби Майдони Сурх давидем ва то кунун ин шаҳри ин кишвар бо ҳамон сурати ошно ва шахомати хоса дар ёдам мондааст.

Моҳи августи соли равон боз дар кӯчаҳои ин шаҳри бошукӯҳ қадам мезанам. Ба биноҳои осмонбӯси Москва - Сити дида медӯзаму меандешам: Чунин биноҳо, ки дар аксар шаҳрҳои машҳури дунёанд, вижагиҳои Москваи хосро ба ҳам задаанд. Ин андешаи ман аст, вале чунин биноҳоро дар Пекину дигар шаҳрҳои Хитой, дар Истамбулу Анкара, дар Олмону Прага ва албатта Нью-Йорку Парижу дигар чо ҳам метавон дид. Вале Майдони Сурхи қадимаи Москва воқеан бо архитектураи аҷибаш дигар аст. Он хеле ҷолиб асту назаррабо. Чашм ба рангу бор ва биноҳои хуштарҳи ин шаҳри овозадор худ бехабар мондам, ки чизе ба таври хос тавачҷуҳамро мекашад. Дар аввал сарфаҳм нарафтам, ки он чизи бароям хеле ошнову азиз чист? Аҷабо, дар ин диёри дур аз Ватан кадом хотирае маро сӯи тифли мекашад? Ба фикр рафтам дамеву боз ба тамошии шаҳр дода шудам. Баъди чанде боз ҳамон манзараи бароям ошно маро сӯи кӯдакии мехонду ҳамоно дарк карда наметавонистам, ки чист. Зеро дар ин шаҳри бузург кам чизе буд, ки ба шаҳри ман, ба кишвари ман ба хонаи азизи ман Тоҷикистон шабоҳат дошта бошад. Вале як чизе буд, ки хотироти маро ба бозпас мекашонд, бо овони кӯдакӣ, вале ман бехабар.

- Ёфтам! - нохост андешаи ман бо овоз бурун шуду ҳамроҳам дар таҳйор монд, ки аз чӣ хурсандӣ дорам. - Осмон! Осмони соф. Осмони каб-кабуде, ки дар он абрҳои сафед дар шиноянд. Самои беғубори кабудӣ кабуд ва абрҳои хурду бузурги широсон сафед! Ин осмон осмони кӯдакии ман буд. Осмоне, ки ним аср муқаддам ман аз абрҳои сафеду беғубораш ҳар гуна шаклҳоро дармеёфтам. Яке ба мӯсафеди нуруни сафедпӯше, ки модарам ҳазрати Хизрш ҳисоб мекард, монанд буду дигаре ба кишти сафед аз китобҳои хондам. Сеюмӣ қуллаи барфпӯши кӯҳеро дар тасаввуром пайдо мекард, ки ҳанӯз надида будамаш. Чорумӣ гилеми сафеди дар парвозро, ки аз афсонаҳои модарам шунда будам, дар ҳаёлам ба ҳаракат мебаровард, ки худро боло дар он осмони кабуд тасаввур мекардам. Пораабре баррачаи сафеди навзодамонро акс мекарду пораи дигаре риши бузи ҳамсоямонро. Абрҳои калон-калони сафед дар ҳаёли ман побарҷо буданду абрпораҳо ҳамеша дар ҳаракат. Ман соатҳои дароз наззора кардани онҳоро дӯст медоштам. Дар тахайюлам ба онҳо ном мегузоштам, қиссаҳои бо иштирокашон эҷод мекардам. Қиссаҳои нонавишта албатта. Қиссаҳои ҳам чун абрҳои дар шино аз хотираам сафар мекарданду фаромӯш мегаштанд. Ман парвое надоштам, зеро фардо боз абрҳои навро аз осмони софи болои ҳавлиамон ёфта қиссаҳои тоза ба образҳои нав мебофтам. Ёд дорам, бо дугонаам Сурайё ба қоқучини мерафтем. Рӯи сабзаҳои пургули қоқу рӯ ба осмон дароз каша ба абрҳо ном мемунадем. ЯкERO бо номи одамони чехрахандону дигареро аз рӯи қавақҳои гирифтаи ҳамсояҳову

ДАР ОРЗУИ ОСМОНИ СОФ

Москва шаҳрест, ки бо 15 миллион аҳоли 24-соат дар он ҳаёт бетанаффус ҷӯш мезанад. Аз шумули он шаҳрҳои бузурги дунёст, ки ҳаракат дар он лаҳзае қатъ намегардад. Барои аҳолии хеш ва миллионҳо меҳмонҳои ҳаррӯза ин шаҳри 868-сола шароити хуби қору зиндагиро дорост.

шиносҳомон номгузорӣ карда, меҳандидем. Абрҳоро байни худ тақсим мекардем. Ҳар кадоме мекушидем, ки абри зеботареро аз худ кунем. Ҳатто абрҳоямонро ба ҳамдигар қарз медедем.

Агар ҷое абрпораҳои сиёҳ пайдо шаванд, абрҳои сафедамонро ҳаёлан аз онҳо мегурезондем. Аз гулҳои қоқу чанбаракҳо бофта ба сар мегузоштем худро зебо карда ба абрпораҳо "савор" шуда ба сайри қаҳон мебаромадем. Оҳ, чӣ қадар абрҳои сафеди зиёд даштем. Чӣ қадар самои кабудӣ васеъ аз онҳо буд. Чӣ қадар беғаму бепарво аз ҳавои тоза нафас мегиррифтем, вале боре ба гӯшаи хотирамон ҳам намеомад, ки ин абрҳои широсони сафед ва ин фазои кабудӣ кабудро замоне дигар мекобему намеёбем. Оре, намеёбем. Зеро замони мо бо суръати аз зуд ҳам зудтар пеш мераваду тараққиёти техника моро аз олами зебои табиӣ дуру дуртар месозад, зеро онҳо абрҳои осмони кабудӣ мо буданд.

Ман ҳамакун зияд ба осмони Душанбе назар медӯзаму меҳоҳам ақаллан як гӯшаеки онро каб-кабуд бубинам. Орзу дорам, як боракак ҳамон абрҳои ширмонанди замони кӯдаиамро боз бубинам. Таманно дорам, як боракак чун даврони тифливу беғамӣ ба само бингараму аз он абрпораҳо қиссаҳо бибофам. Қиссаҳои ки ҳамакун метавонам онҳоро бинависам, иншо кунам, эҷод намоям. Шояд он абрпораҳои замони тифлии ман ба дуриҳои дур шино кардаанд? Ба кишварҳои дигар дар кишти сафед ё гилеми паррон нишаста рафтаанд, ки онҳоро дигар намебинам? На онҳо абрҳои осмони ман буданд, болои деҳаи мо маскан доштанд, онҳо аз мо буданд, аз ману дугонаам Сурайё. Мо онҳоро танҳо ба ҳамдигар медедему мегиррифтем, на ба касони дигар!

Бо умеди дарёфти осмони ка-

буд ва абрпораҳои кӯдакӣ моҳро ба осмони шаҳри Душанбе дида медӯзам, аммо ҳайҳот. Осмон тирарангасту пораи абри сафед ҳам надорад. Само пурчангу хокистарист. Замини кабудӣ осмон бо гулҳои сафеди абри дигар дар фазои хонаи ман нест, ки нест. Шаб ба осмон нигоҳ мекунам то моҳу ситораҳоро бубинаму чун одати аҷдодӣ муайян кунам, ки фардо боронист ё офтобӣ? Базӯр дар ин осмони бузурги шаҳрам як ё ду ситораҳо хира мебинам ва наметавонам боду ҳаворо дақиқ созам, зеро саморо ғубор аз худ кардааст. Чун борон меборад, хокборише ба сари мардум мерезад, ки дар куртаҳои сафедашон доғ-доғ менамояд.

Бегоҳӣ мошинро мешӯйву пагоҳӣ болои он суфраеро менамояд, ки кабуду нав ордашро бехтааст. Дар чанд соат болои мошини сиёхро қабати ғафси гарду ғубори осмон ба пуррагӣ мепечонаду онро хокистарӣ мекунад. Дирӯз ба писарбачаи "мошиншӯяк" пул додам, ки мошинамро бишӯяд, худ ба хонаи духтарам даромада ду-се соат бо набараҳо нишастам. Баргаштам, мошини шустагӣ буд, вале гӯё болашро хоки сафед пошида бошанд, боз ифлос менамуд. Аз писарак суол кардам, ки то ҳол онро нашустай?

-Не, холаҷон ин гарди ҳавост, ҳай кунед, парида меравад,- гуфт бепарвоёна.

Ҳай кардам мошинро воқеан "гард" парид бо ҳавои атроф, онро писаракӣ мошиншӯ ҳарисона нафас гирифт. Зеро ӯ ҳатто намедонад, ки ин чанги ҳаво аз чисту ба ивази 15-20 сомони ба шушаш даромада чӣ оқибате ба бор меорад. Ҳар як кабудону шаҳри Душанбе шикоят аз он дорад, ки рӯзи дароз хона тоза мекунаду саҳар боз ҳамон аҳвол. Болои телевизиору мебел пур-пури хоку чанг.

-Пешӣ меҳмонҳо хичолат мешавем. Аз ин рӯ пеш аз дар даромаданашон зуд боз як бор бо лат-

таи тар ҳама чоро тамиз мекунем, - мегӯяд дугонаам Муҳаббат.

-Пардаро кӯдакҳо мечунбонанд, худӣ мошин гузаштагӣ барин чанг мекезад. Ҳар рӯз бо чангашак хона тоза мекунем, дару тирезаҳои пластикӣ часпондаем, вале бесуд. Ҳама чо пур-пури чанг, - мегӯяд ҳамкорам Шарофат Мирзоева.

-Мо як сол боз дар Душанбе зиндагӣ мекунем. Пештар дар шаҳри Қўрғонтеппа будему фикр мекардем бадтарин боду ҳаво дар он ҷост. Зеро тобистон шаҳр бӯи гализе дорад, ки тоқатфарсост. Гоҳе ба Душанбе ба хонаи модарам меомадему фикр мекардам, ки инҳо ҳам шаҳрӣ шудаанду ба тозагӣ аҳамият намедиданд, ки хонаҳои пури чанг аст. Вале як сол боз худам бо 3 духтарам рӯзи дароз сеҳонагиамонро тоза мекунему боз ҳама чо пури хоку чанг, боз тортанак. Аҷабо чаро ин қадар фазои ифлос касеро ба ташвиш намеорад?-суол мекунад Дилафруз Сафарова сокини ш. Душанбе.

Воқеан, магар масъулини Кумитаи ҳифзи муҳити зист ҳам дар ҳамин шаҳр мезиянд ва аз ҳамин ҳаво нафас мегиранд? - мепурсанд одамон.

Бархе бар ин ақидаанд, ки ифлосии боду ҳавои шаҳри Душанбе аз ҳисоби мошинҳои зиёд аст. Вале он танбаҳои (пробки) чандинсоатаву овозадори шаҳри Москваи 15-миллионнафара гувоҳи он аст, ки дар он чо ҳазорҳо маротиба мошин аз ин чо зиёдтар аст. Вале осмони Москва дар рӯзҳои офтобӣ каб-кабуд дида мешаваду аз Душанберо на.

Бадшавии муҳити зисти пойтахт масъалае нест, ки онро битавон нодида гирифт. Ин масъалаи ояндаи миллат, саломатии халқ в сихати наслҳои имрӯзу баъдинаи Тоҷикистон аст. Гоҳе, ки мо аз туризм ҳарф мезанем, бояд бидонем, ки дар ин замони рушди технология ҳеҷ иттилое аз касе пинҳон нест. Яъне, турист ба ҷое

меравад, ки ақаллан ҳавои тоза дошта бошад. Пас онҳое, ки маблағ сарф мекунанду ба сафар мебароянд, албатта пешаки дақиқ мекунанд, ки аз кадом ҳавое нафас мегиранд. Ва умуман, чаро як шаҳрванди оддии як кишвари ҳуқуқбунёд наметавонад бигӯяд ки: "Ман ҳавои тоза нафас гирифтаман мехоҳам, на заҳр!"

- Нисфишаби аз хонаи модарам шаҳри Ваҳдат ба Душанбе бармегардаму пеш аз дарвозаи ин қисмати Душанбе, бӯи гализи газ табъамро хира мекунад. Манку бо мошин тез ин минтақаи бадбӯиро убуру мекунам, вале фикр мекунам, ки аҳолии ин мавзёе бо чунин бӯи газ чӣ тавр мезиянд? - мегӯяд рӯзноманигор Шоираи Раҳимҷон.

-Аз ин бӯи газ мо дар корхонаамон, ки дар километри нӯҳуми шаҳри Душанбе ҷойгир аст, мудом сардарду дилбеҳузурем. Бӯи газ он чунон саргарангамон месозад, ки фикр карда наметавонем, кор карда наметавонем.

Ба ниҳодҳои дахлдор муроҷиат кардем. Ҳамон соате, ки комиссия омад, бӯ набуд, онҳо чунин справка навиштанд, ки ҳеҷ гуна бӯ нест. Ҳарчанд мо шоҳидӣ додем, вале ба додамон нарасиданд. Мегӯянд, ки дар ин мавзёе кадом корхонаи коркарди газ фаъолият дорад.

Азоби мо идома дорад, вале дигар чӣ кор карданамонро намедонем, - мегӯяд Маҳбуба Маҳмадова муовини директори ширкати "Умед-88".

-Ҳар гоҳе аз ағбаи Фаҳробод сӯи Душанбе мефароем, маро воҳимаи сахте барои саломатии одамон, зер мекунад.

Болои Душанберо пардаи ғафси чангу ғубор печонидааст, ки ҳатто осмонашро тира ба чашм метобонад. Хуб медонам, ки ин гарду чангро мо нафас мегирем. Фарзандону набарағони ман, аҳолии шаҳр онро нафас мекашанд. Аҷабо, ба шуши ҳар кадоми мо чи микдор хоку чанг ҳамарӯза фуру меравад, - мегӯяд Савринисо Юсуфова сокини ноҳияи Абдурахмони Ҷомӣ

Сокинони тарафи шимолии пойтахт аз пардаи ғафси сementи фазои хонаву дарашон солиёни зиёде дар ташвишанд. Вале ин ташвиш гӯё танҳо мушкили онҳост. Ба абрҳои сафеди осмони кабудӣ Москва ба олам дида медӯзам. Ба ёди осмони софи кишварам орзу мекунам, ки он фазо баргардад. Осмони беғубори шаҳрамро пазмон шудам...

Кумитаи ҳифзи муҳити зист чӣ мегуфта бошад?

Хуринисо АЛИЗОДА

БА ШАРАФИ 700-СОЛАГИИ МИР САЙИД АЛИИ ҲАМАДОНӢ

Одоби оиладорӣ ва тарбияти фарзанд

дар "Захират-ул-мулк"-и Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ

Дар ҳар асру замон оила барои ояндаи насли наврас хишти аввали бунёди қасри маънавий ба ҳисоб меравад. Тарбияи солими фарзандон, парвариши рӯҳиёти нек ва ахлоқи ҳамида дар онҳо беш аз ҳама ба фазои маънавий - ахлоқии хонавода, муҳити солими иҷтимоӣ ва барномаи комили фарҳангӣ ва ё таълимӣ, ки ҳамсоз бо фитрати инсон бошад, ниёз дорад.

МИР Сайид Алии Ҳамадонӣ дар китоби "Захират-ул-мулк" дар бораи муносибати зану шавҳар ва тарбияи фарзанд ба хусус муҳаббату дӯстӣ, муносибатҳои дохили оилавӣ, ҳурмати эҳтироми яқдигар тарбияти дурусти фарзанд кӯшиш ба харҷ дода, роҳҳои рафъи мушкилоти оилавию то ҷоғе ҳал намудааст. Қобили зикр аст, ки асоси таълимоти ахлоқии Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ оид ба муносибатҳои зану шавҳарӣ ин дӯстиву рафо-

таълим аҳамияти зиёде дода махсус қайд намудааст, ки ба шавҳар лозим аст, ки на фақат худ таълим бигирад, балки аҳли оилаи худро низ таълим дода, онҳоро соҳиби илму маърифат гардонад.

Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ нақши падару модар ва устодро дар тарбияи фарзанд муҳим доништа, таъкид менамояд, ки онҳо бояд аҳли хайр ва салоҳ бошанд, то ки таъсири неки онҳо ба фарзанд гузарад. "Эй азиз, бидон, ки фарзанд амонати Ҳақ аст назди модару падар ва мутолиби ту дар ҳуқуқи ин амонат дар маҷмаи қиёмат хоҳад буд ва вучуди ин амонат оинаест, ки сувори ҷамеи нақоис ва камолотро қобил аст ва ҷавҳари ҳақиқати ўро бар ҳар чӣ майл диҳанд, бад-он моил гардад. Агар модару падар ва устоду муаллими ў аз аҳли хайр ва салоҳ бошанд, осори салоҳи эшон дар вай росих гардад ва аз осори илму тақво натиҷаи ў шавад ва некбаҳти ду ҷаҳон гардад ва модару падар ва устоду муаллим дар савоби ў шарик бошанд. Ва агар модару падар ва устоду муаллими ў фосиқ бошанд, осори зулмат, фиқс, гафлат ва қаҳли ошон дар ниҳоди фарзанд мустақкам гардад ва мубошарати

ҳаё аст. Чун дар ҳолати тамиз тифл шармгин бувад, ин нишони саодатро ғанимат шумуранд ва дар тарбияти ў саъйи балиғ намоянд".

Ҳамадонӣ бар ин андеша аст, ки одоби таомхӯрӣ низ ба фарзанд аз хурдсолӣ омӯзонда шавад. "Ва аввал сифате аз сифоти замима, ки дар тифл зоҳир мешавад, шира аст бар хӯрдан. Бояд ки одоби таом хӯрдан, ўро таълим кунанд ва бисёр хӯрданро дар чашми ў зишт гардонанд ва аз захираи қардани таом манъ кунанд ва ба исор фармоянд ва кӯдакони бисёрхораро пеши ў сарзаниш ку-

қат, самимияту амонатдорӣ, муҳаббату эҳтиром, тозагию озодагӣ ва илломӯзиро ташкил медиҳад.

Шоҳи Ҳамадон мардонро даъват менамояд, ки нисбати занону бонувони хеш меҳрубон ва хайрхоҳ бошанд. Ин донишманди нуктасанҷ сабаби асосии вайрон шудани оилаҳоро дар муносибати нодурусти байни зану шавҳар мебинад. Агар зану шавҳар дар муносибату муоширати хеш ҳурмати эҳтироми яқдигарро ба ҷой оварда, ҳуқуқҳои яқдигарро риоя намоянд, метавонанд як оилаи хушбахтро ташкил намоянд.

Адиб бар ин андеша аст, ки кас бояд чӣ дар масруфоти ғизоӣ ва чӣ дар пӯшидани либос ба исрофкорӣ роҳ надиҳад. Ҳар моле, ки аз андозаи кифояти аҳли хонавода зиёд бошад, ба муҳтоҷону бечорагон ҳада намоянд. Ба

фиқс, зулм, фитна, учб (ҳавобаландӣ) ва кибр таъби ў шавад ва бадбаҳти ду ҷаҳон гардад ва модару падар ва устоду муаллим ҷумла дар исми (гуноҳи) ў шарик бошанд".

Шоҳи Ҳамадон луқмаи ҳалолро низ дар тарбияи фарзанд муҳим шуморида мефармояд: "Ва луқмаи ҳаромро ғизои ў насозанд, чи ҳар тифл, ки бадаи он ў дар хурдӣ ба шир ва луқмаи ҳаром тарбият ёбад, зулмати ҳабосати он ҳаром таъби ўро торик ва муқаддар (тира) гардонад ва дар ҳолати ҷавонӣ майли ў ҳама ба шарру маосӣ бошад".

Адиб дар кӯдак парваридани ҳисси шармгиниро дар хурдсолӣ зарур шуморида онро дар оянда сабаби саодатманд гардидани ў медонад: "Ва чун тифл ба ҳадди тамиз расад, бояд, ки кул муроқибӣ ҳоли ў бошанд, ки аввал нишоне аз осори саодат дар тифл

нанд ба бисёр хӯрдан, то он сифат дар вай шикаста шавад".

Дар бораи нигоҳдоштани қувваи ҳофизаи кӯдакони чунин тавсия мешавад: "Дар овони таҳсил ҳар рӯз як соат тифлро дар лаъбу бозӣ рухсат диҳанд, то айш ба вай мунағғас (талх) нагардад ва таъби ў дар эътидол бимонад ва қуввати зақои ў ботил нагардад".

Аз суханони дар боло зикр шуда, ба ин натиҷа мерасем, ки андешаҳои ахлоқӣ ва тарбиявии Мир Сайид Алии Ҳамадонӣ агарчанде қарнҳо пеш гуфта шуда бошад ҳам, имрӯз низ ҷавобгӯи замони мо ба ҳисоб рафта, баҳри баланд бардоштани сифати тарбияти насли наврас мадад расонида метавонад.

Илҳомиддин ДАВЛАТОВ,
ҳодими Институти забон,
адабиёт, шарқшиносӣ ва мероси
хатми ба номи Рӯдакӣ

Тандурустӣ

Пайдо кардани касе, ки боре азоби дарди шикамро надида бошад, мушқил аст. Дарди шикам садуюк сабаб дорад. Маъмултарин дарди шикам ба далели аппендитсит ва дардҳои вобаста ба захми меъда авҷ мегирад.

ШИКАМДАРДРО ЧОРА ЧИСТ?

АГАР дарди шикам бо сик задан ҳамроҳ бошад ҳарорат баланд шавад ва ҳолати дил беҳузуриву қай қардан дар пайдошавида бошад, чунин як дард қиддӣ буда, ҳатман даҳолату ёрии духтурро меҳаҷад. Як роҳи дигари санҷидани шиддати қиддӣ будани дард, санҷиш ба шеваи маъруф ба "нишонаи Шеткин" аст. Шикамро оҳиста зер мекунем ва дастро якбора мегирем. Агар нафари шикамдард аз дарди тоқатфарсо фарёд занад, донед, ки мушқил бе ёрии духтур ҳал намешавад.

Орзуи онро дорем, ки ба ин гуна ҳолат кам гирифторме шавед. Фақат тавсия ин аст, ки агар чунин ҳолате пеш ояд, то вақти ба духтур бурдани бемор ва ё расидани ў ба манзили шумо ҳеҷ навъи дору бояд истеъмол нашавад.

Дигар сабаби дарди шикам захролудшавии меъда аз хӯрок (масмумияти ғизоӣ) аст. Ин ҳолат бештари вақт дар пайи хӯрдани ҳар навъ хӯроки шабмонда (чӣ дар хона ва чӣ дар ошхонаҳои сариҷа, гоҳе ҳангоми сафарҳо) пеш меояд.

Дарди шикам дар ин ҳолатҳо, нишонаи он аст, ки бо хӯрок ба шиками шумо микроби стафилококк ворид шуда ва шикамро захролуд кардааст. Дар ин маврид ҳамзамон бо дарди шикам дилбеҳузурӣ, қайқунӣ, дарунравӣ, баланд шудани таб, ташнагӣ ба мушоҳида мерасад.

Дар чунин ҳолат маслиҳат аст, ки кас бояд аз хӯрдани ҳар навъ хӯрок муддати як рӯз худдорӣ кунед.

Доруи шикамдард низ дар ин гуна вазъият кам таъсир хоҳад дошт. Агар имкон дошта бошед, беҳтараш ҷойи алафӣ аз ҷумла ҷойи зардгулак ва пудинаҷой бинӯшед.

Барои ҳам ҷавонон ва ҳам бузургсолон як сабаби дигари дарди шикам ташдиқи илтиҳоби меъда ва кушода шудани захми меъда аст.

Дар ин гуна ҳолатҳо худдорӣ аз кори ҷисмонӣ ва нигоҳ доштани оромӣ ва ҳатто ба ҷойгаҳ дароз кашидану дам гирифтани аз ҷораҳои кам қардани дарду азоб аст.

Ҳатман аз хӯрдани ҳар навъ хӯроки саҳт ва рӯғанӣ

бояд худдорӣ шавад. Агар эҳсос намоед, ки дард ба зудӣ кам намешавад, ҳатман ба духтур муроҷиат намоед.

Омили дигари дарди шикам ин бемориҳои занона буда ва дар қисмати поёнии шикам эҳсос мешавад.

Заноне, ки таҷрибаи фуру нишондани ин дардро доранд, то замони муроҷиат ба духтур гиёҳҷой, аз ҷумла ҷойи аз барги гули Марям (шалфей) ва ниёзбӯ (мелисса) менӯшанд.

ХОСИЯТҲОИ ТАБОБАТИИ ТАРБУЗ

Дар кишвари мо тарбуз аз зироатҳои полезии маъмул ва дастрас барои ҳар хонавода аст. Қобили зикр аст, ки дар мавсими ҷорӣ нархи тарбуз нисбат ба соли гузашта чандон гарон нашуд.

Бисёриҳо гумон мекунанд, ки тарбуз ба ғайр аз обу ширинӣ чизи дигаре надорад. Дуруст аст, ки 90 дарсади таркиби тарбуз об аст, аммо он хосиятҳои табобатӣ низ дорад.

Оби тарбуз захр (токсин)-ҳоро аз бадан ба осонӣ меронад. Холестеринро кам мекунад. Пайдо шудани санги гурдари пешгирӣ намуда, барои ҳазми хӯрок мадад мерасонад. Таъсири барои ҷавон мондани организмро низ дорад. Тарбуз ба туфайли фаровонии нахӯш ҳолати зуд сер қарданро ба вучуд меорад, дар ҳоле ки калорияи кам дорад. Шахсе, ки як шабонарӯз танҳо тарбуз меҳӯрад то 1 килограмм вазни худро гум мекунад.

Аммо интиҳоби дурусти тарбузи расида маҳорат металабад.

Бандаки тарбузи расида дар бутааш хушк мешавад, Мутаассифона, дар солҳои ахир одат шудааст, ки соҳибкорон тарбузро бармаҳал меҷинанд ва барои он ки гарантар фурушанд дар бозору сари роҳҳо бо дили пур ҳамон як нархро гузошта меҷинанд, зеро бовар доранд, ки тарбузи нимҳом ба зудӣ вайрон намешавад.

Пӯсти тарбузе, ки хуб пухта бошад, нафис намешавад ва онро ба осонӣ бо нохун метавон хат кашид.

Таҳияи
Ю. СОЛЕХ

Ба қавли ҳақимони пешин забон яке аз воситаҳои муқолама буда, ба зумраи аҷоиботи офариниш шомил мегардад.

Офати забон

дил қасди димоғ мекунад ва ба чашм омадан мегирад. Ҳангоме ки инсон суханҳои тарабу сифатҳои некро ба забон орад, дар дили вай ҳарорати нишоту шодӣ падида хоҳад омад. Лекин, вақте ки инсон суханҳои дурушту қабех гӯяд, дили ӯро торикӣ фаро хоҳад гирифт. Агар инсон сухани дуруғ гӯяд, дили вай низ сиёҳ шуда, ҳеч вақт падидаҳои рост нахоҳад дид. Бузурге гуфтааст: "Дил рост набошад, то забон рост набошад".

пурсанд, ки адаби ғолибон дар сухан гуфтан чанд аст, бигӯй, шаш: Аввал, он ки сухан фароҳури (муносиби) ҳоли ҳар кас гӯяд:

Бо ёри нав аз ғами қуҳан бояд гуфт, бо ӯ ба забони ӯ сухан бояд гуфт.

Забон танҳо ба инсон, ки дорои ақл аст, марбут буда, ба сурати пораи гӯште мебошад. Воқеан ҳам ҳарчи дар вучуди инсон ва ё дар адам (нестӣ) бошад, зери тасарруфи забон қарор хоҳад гирифт. Ба иборати дигар ҳар чизе, ки ҳафт ва ё нест забон аз онҳо иборат месозад, зеро забон ноиби ақл буда, ҳеч чизе аз иттиҳоти ақл берун шуда наметавонад. Ҳар чизе дар ақлу ҳаёли инсон ояд, забон онро баён мекунад.

Хусайн Воизи Кошифӣ дар пандномаи хеш тахти унвони "Футуватномаи султони" дар хусуси одоби сухан овардааст: Бидон, ки шарафи одамии ба нутқ аст ва ҳар кӣ дар нутқ адаб риоят накунад, аз ин шараф бебаҳра бошад.

Дуюм он, ки ба лутф сухан гӯяд, на ба унф (дуруштӣ). Сеюм, он ки дар вақти сухан гуфтан хандон ва шуқфон бошад, на турушрӯю гирифта. Чаҳорум, чандон сухан ба мустамаъии (шувандаи) он гӯяд, ки ба малолотиҳоти эшон нананҷомад. Панҷум, сухан гӯяд, ки манфиати дунё... дар он бошад. Шашум, то сухане тамом байёр (қадр) набошад, бар забон наронад, ки сухани бузургон ба мусобаи (монанди) тухм аст ва агар тухм фосиду бемағз бошад, дар ҳар замин, ки афтад, нагӯяд ва аз ӯ манфиате ба ҳосил нарасад.

нагӯяд. Шашум, то фикр накунад, сухан нагӯяд, то пушаймон нашавад. Ҳафтум, дар миёни сухани мардуми сухан дарнаёрад ва сухани гӯяндаро мунқатеъ (бурида) нагардонад. Ҳаштум, бисёр нагӯяд, ки бисёр гуфтан нишонаи андакқили аст, чунончи Шайхи Ганҷанишин дар "Лайливу Маҷнун" фармояд:

сухан ба кадом гӯш мешунавӣ, бигӯй ба гӯши қабул.

Агар пурсанд, ки сухан аз ту аст ё ту аз суханӣ, бигӯй, ман аз суханам ва сухан аз ман аст, ки меваи дарахти инсонӣ сухан аст.

Дигар аъзои бадани инсон чунин нестанд. Барои мисол чашм фақат мебинад, гӯш бошад овозро мешунавад, лекин забон ба мисли дил дар тамоми бахшҳо ҷой меёбад ва доир ба онҳо чизе баён месозад. Забон дар муқобили дил қарор дошта, бисёр суратҳоро аз вай мегирад ва баъзеи онҳоро ба дил мерасонад. Масалан, агар инсон ба забон ҳар чи қадаре зорӣ кунад ва мафҳумҳои гуногун истифода бурда, суханҳои наваҳагарӣ рондан гирад, дил аз вай сифати андӯҳ ва сӯзу гудозро гирифта, бухори оташу

Барои он ки нутқ ба савоб (сухани рост) бояд ва илло хомӯшӣ беҳ, аз он бувад. Чунончи шайх Саъдӣ фармуда:

Баҳоим хамӯшанду гӯё башар, забон баста беҳтар, ки гӯё ба шар.

Агар пурсанд, ки адаби нозилон дар сухан чанд аст, бигӯй ҳашт: Аввал, он ки то аз вай сухан напурсанд, нагӯяд. Дуюм, дар вақти сухан гуфтан овоз баланд накунад. Сеюм, ба чапу рост нангарад. Чаҳорум, ғаразомез ва киноят нагӯяд. Панҷум, дар рӯи шуванда наҷаҳад ва сухани саҳт

Кам гӯю гузида гӯй чун дур, То з-андаке ту ҷаҳон шавад пур.

Лоф аз сухани чу дур тавон зад, Он хишт бувад, ки пур тавон зад.

Об арчи басте зулол хезад, Аз хӯрадани пур малол хезад...

Агар пурсанд, ки сухани нек кадом аст, бигӯй, ки аз он нафъ ба касе расад. Агар пурсанд, ки бад кадом аст, бигӯй, он ки аз он зараре ба касе оид шавад". Дар робита ба гуфтаҳои боло метавон хулоса кард, ки ҳар як инсон, ки мехоҳад ахлоқи нақӯ дошта бошад ва дар байни мардум обрӯ ва иззату маҳбубиятро ба даст орад, бояд аз шарру офатҳои забон ҳазар қунад, ки бузургтарин фазилат дар ин роҳ хомӯшӣ аст.

Давом дорад
А. АРДАШЕР

	Моҳи ду-юми баҳор	Архитектура	... Хоразми, рибзидон	Яроқи Калашников	Хокаи либосшӯии дар гузашта маъруф	Зоғило, калзоғ
	Сайёҳи рус, муҳаққиқи Осиёи Марказӣ	Китоби муқаддаси зардуштиён	Олим, донишманд	Навозиш		Ҳикоя қардан
	Ширеш	Тасмим, ният	Чӯпон	Расании сар	Паррандаи сиёҳ	
"Гулшан", "Зебо", "Чаманоро"	Устухони калон	Бемори чогаҳӣ	Номии қадимии Амударё	Падари шоира Зебуннисо	Рақами яқадаи калонтарин	Падару модару фарзандон
Моддаи тарканда	Қоидаҳои дурустнависӣ	Муқобили «борик»	Намак (ӯзб.) ва кӯли шӯр дар Туркия	Хуршед ... сарояндаи тоҷик	Узвинсон	Назрӣ, шоири тоҷик
Наҳи маҳини табиӣ	Дуруст, ҳа	Хизматчи киштӣ		Муқобили «шаб»		
Аспи Рустам	Мазоҳ, ҳазл	... Твен, муаллифи «Том Соийер»	<p>ҶАВОБИ СКАНВОРДИ ШҶУМОРАИ ГУЗАШТА</p> <p>И Л Х В О Ш НАЗАРБАЛАНДУ С Б И И А Н О Р О Қ И Л Х А М Д А М У Л И Н К О Л Н А Н И У З А С П А А О И Б Ш Ш У Р А Г К И Р М О Ш У Ф Т А Г И У Р Х У П У Х О Ш К О С О В О А Н И Л О А Л У Л А К А М А П О И М С И Р А Ш К Д О Р Н И Ф А А О И И М А Г Н Р Д Г Е Ф Г А Х В О Р А Ц У Н Б О Н С А В С А Н</p>			
Ташкилдиҳанда				Чаканафуш		

КОРХОНАИ ЗОДАИ

12 сентябри соли 2000 барои мардуми ин куҳандиёр ид бо-лои ид буд. Дар доираи ҷашнгирии рӯзи Истиқлолият зимни бозиди, Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон корхона ба фаъолият оғоз намуд. Пас аз як соли фаъолият ҶСП "Оби Зулол" дар озмуни истеҳсолкунандагони об дар шаҳри Беркли Спрингз штати Колорадои ИМА, ки дар он чор ҳазор истеҳсолкунандагони об аз тамоми дунё ширкат доштанд, ғолиби ҷоизаи "Интихоби халқ" гашта, бо медали тилло сарфароз гардонид шуд. Ин комёби нахустин ҷомеаи меҳнатии коргоҳро рӯҳбаланд ва ба сӯи дастовардҳои навин раҳнамун сохт. Соли 2002 бошад, корхона сазовори мукофоти "Барои саҳми бузург доштан дар RC Cola International" гашт. Солҳои минбаъда -2004, 2007, 2008 низ дар миқёси ҷаҳонӣ чунин эътирофро сазовор гашта, ба гирифтани ҷоизаҳо ноил гардид. Соли 2013 дар наомшоҳи шаҳри Нижний Новгороди Русия ҳафт намуни маҳсулоти корхона соҳиби панҷ медали тилло ва ду медали нуқра гардид. Дар озмуни умумиҷумҳуриявии "Бренд сол-2013" бошад, соҳиби ҷоизаи тиллоии "Қуллаи Шараф" шуд. Соли ҷорӣ дар баргузори ямаркаи минтақавии савдо "Сугд-2015" Сипосномаи Раиси вилоят Абдурахмон Қодирро соҳиб шуд.

ИСТИҚЛОЛ

Истиқлолият неъматӣ хеле бузург ва ғурағу барои мардуми тоҷик аст, ки Худованд ато намудааст. Дар ин даврони соҳибистиқлолӣ корхонаҳои бузурге арзи вучуд намуда, ки барои бехтар гаштани некӯахлоқии мардум, таъмин гаштани онҳо бо ҷойҳои нави корӣ ҳиссаи босазое доранд. Яке аз ин корхонаҳо дар Истаравшан бунёд шуда аст, ки бо номи ҶСП "Оби Зулол", Тоҷикистони азизамонро, ки макони обҳои нӯшиданиро шифобахш мебошад, дар як муддати кӯтоҳ ба хоричи кишвар машҳур гардонид.

ин Ватани муқаддаси аҷодӣ имкон дод, ки ба ӯ ва коргоҳи азизаш чунин комёбиҳо насиб гардад.

Дар корхона ҳоло 437 нафар коргарон фаъолият доранд, ки ҳисоби миёнаи маоши онҳо 2758 сомониро ташкил медиҳад. Дар давоми ҳафт моҳи соли ҷорӣ 56 ҷойи нави корӣ ташкил гардида, истеҳсоли 6 намуни маҳсулоти нав роҳандозӣ карда шуд. Дар ин давра ба маблағи 122.7 млн сомонӣ, яъне ба миқдори 44.9 млн. литр маҳсулот истеҳсол гардид. Баланс бардоштани сифати маҳсулот мақсади асосии маъмурияти корхона мебошад. Имрӯз, ки Тоҷикистони азизӣ мо узви Созмони Умумиҷаҳонии Савдо гаштааст, моро лозим меояд, ки барои дар бозори ҷаҳонӣ харидор пайдо намудани молу маҳсулоти худ талос варзем. Маҳсулоти корхона ба талаботи стандартҳои байналмиллалӣ ISO, HACCP ҷавобгӯ буда, ин имкон медиҳад, ки ҷалби харидорони бунмарзӣ мутобикати зиёдтар бошад. Корхона дорои сертификати мутобикати системаи менеҷменти сифат мебошад. Имрӯз корхона бо давлатҳои ИМА, Беларусия, Русия, Франция, Чехия, Қазоқистон, Қирғизистон, Ўзбекистон ҳамкориҳои мутақобилан муфид дорад.

Саҳми корхонаи ҶСП "Оби Зулол" дар иҷрои нақшаи қисми даромади андозии маҳаллӣ ва вилоят низ назаррас аст. Дар ҳамаи давра ба бучет 66.3 млн. сомонӣ пардохт карда шудааст, ки аз он андозҳо -34,5 млн. сомонӣ, андозии иҷтимоӣ, -2,6 млн. сомонӣ ва пардохти гумрукӣ -29.2 млн. сомонӣ мебошад. Аз соли ташкили ба шад, ба маблағи

915.7 млн. сомонӣ маҳсулот истеҳсол намуда, ба бучаи давлат 330.8 млн. сомонӣ пардохт кардааст.

Дар пешрафти корхона саҳми мутахассисон Эҳсонullo Кароматulloев, Абдуманнон Самадов, Абдуворис Қобилов, Азизullo Азизов, коргарон Нурулло Абдуллоев, Дилшод Самандаров, Ҳасан Солиев ва дигарон, ки ба рушди нишондиҳандаҳои иқтисодӣ ва тақвият бахшидани корҳои созандагиву бунёдкорӣ камари ҷимнат бастаанд, хеле калон аст. Инчунин дар нумӯи ин коргоҳ собиқ директори ҶСП "Оби Зулол" Нуриддин Обидҷонов, ки 13 сол коргоҳро сарварӣ намуд, саҳми бузург дорад.

Ҳоло бошад, мудирияти корхонаро узви фаъоли ҲХДТ, вакили мардумӣ дар Маҷлиси вакилони халқи шаҳри Истаравшан Фаёз Султонов ба уҳда дорад. Дар давраи фаъолияти кории ӯ дар шаҳри Душанбе коргоҳи замонавии истеҳсоли нӯшоқиҳои ташнагишкан, ки лоиҳаи навбатии ҶСП "Оби Зулол" ба ҳисоб меравад, насбу васл гардид. Иқтисодии истеҳсоли он дар як соат 20,000 дона мебошад. Дар ифтитоҳи он низ Президенти кишвар Эмомалӣ Раҳмон ширкат меварзад.

Ин коргоҳ дар остонаи ҷашни мубораки 15-солагиаш қарор дорад. Кормандони ҶСП "Оби Зулол"-ро барои ба амал татбиқ намудани нишондодҳои симпозиуми байналмиллалӣ "Об - барои ҳаёт" талос меварзанд, бо ин ҷашн табрик намуда, комёбиҳои беш аз беш таманно дорем.

Муаззама АБДУВАХҲОБОВА,
ш. Истаравшан

Обуна-2016

- Агар аз муҳимтарин воқеоти кишвар ва ҷаҳон огоҳ шудан хоҳед,
- Агар бо чехраҳои мондагори сиёсату фарҳангӣ ва таърихӣ аз наздик ошно шудан хоҳед,
- Агар аз дастовардҳои илмӣ, техникӣ ва дигар соҳаҳо воқиф шудан хоҳед,
- Агар ба мушкилот ва масъалаҳои доғу мубрами ватани худ бетараф нестед,
- Агар мавқеи ҲХДТ-ро дар ҷомеа устувор дидан хоҳед, пас,

ба ҳафтаномаи

обуна шавед!

МУШТАРИЁНИ ГИРОМӢ!

Маблағи обуна ба ҳафтанома 90 сомониро ташкил медиҳад. Маблағҳои обунаро метавонед ба тариқи нақдӣ ва ғайринақдӣ ба суратҳисоби ҲХДТ, ба воситаи шӯъбаҳои "Амонатбанк" гузаронед...

СУРАТҲИСОБИ МО:

ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН
ИНН 020001728,
С/Ҳ 20202972000473101000,
Кор/сч. 20402972316264
МФО 350101626.
Дар идораи амалиёти
БДА ҶТ-"Амонатбанк"

СУРОҒАИ МО: ш. Душанбе, маҷмааи "КОҲИ ВАҲДАТ", ошёнаи 2.
ТЕЛЕФОН: 221-25-36, 221-63-21

САФИ ҲАВОДОРНИ

«МИНБАРИ ХАЛҚ» МЕАҲЗОЯД

Ҳизбиёни шаҳри Роғун ва ноҳияи Тоҷикобод дар пайравӣ ба ҳамтоёни худ аз ноҳияи Циргатол дар маъракаи имсолаи "Обуна-2016" ба рӯзнамаву маҷаллаҳои даврӣ, бахусус ҳафтаномаи "Минбари халқ" фаъоланд. Тавре раисони кумитаҳои иҷроияи Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон дар шаҳру ноҳияи номбурда телефонӣ иттилоъ доданд, дар арафаи таҷлили ҷашни 24 -солагии Истиқлолият давлатӣ ҷораниҳои густурдае тарҳрезӣ шудааст, ки робитаро бо ҷомеа қавитар менамоянд. Баргузориҳои суҳбату мулоқот бо мардумони касбу кори гуногун доир ба дастовардҳои соҳибистиқлолии Ватан, ҷалби занону ҷавонон ба корҳои ҳизбӣ ва давра ба давра афзун намудани сафи ҳаводорони ҳизб миёни қишрҳои мухталифи ҷомеа маҳақи асосии фаъолияти аъзои комиторияро ташкил медиҳад. Масъулони кумитаҳои иҷроияи ҲХДТ изҳор доштанд, ки имрӯзҳо сафи иштиёқмандони ҳафтаномаи "Минбари халқ" ба маротиб зиёд шудааст.

«МХ»

Дастгоҳи КИМ ҲХДТ ва Кумитаи иҷроияи ҲХДТ дар ВМКБ нисбати даргузашти Раиси Кумитаи иҷроияи ҲХДТ дар ноҳияи Ишкошим
МУРОДАЛИЕВ АҚДОДХОН,
ки солҳои тӯлонӣ дар сафи ҳизб софдилона фаъолият намудааст, саҳт андӯҳгин буда, ба аҳли байти марҳум аз даргоҳи Худованд сабри чамил хоҳонанд.

Дар шумораи № 36 ҳафтаномаи "Минбари халқ", саҳифаи 15 дар сарлавҳа ба ҷои "Аз кулбори таърих", "Аз ҳаёти бузургон" рафтааст, ки иштибоҳи техникӣ буда, бо аризи маъзарат аз муштариёни ҳафтанома хоҳиш менамоем, ки шакли дурусти он ба инобат гирифта шавад.

НАШРИЯИ МАРКАЗИИ ҲИЗБИ ХАЛҚИИ ДЕМОКРАТИИ ТОҶИКИСТОН

МИНБАРИ ХАЛҚ

www.minbari.halk.tj
E-mail: minbari@halk.tj

Сармуҳаррир
Бахтиёр ҲАМДАМОВ

Рӯзнама моҳи декабри соли 1994 таҳти рақами 309 дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудааст. Ба хотири гуногунандешӣ матолибе низ нашр мешаванд, ки идораи рӯзнама зимнан метавонад бо муаллифони ҳамақанда набошад ва масъулияти онро ба дӯш нагирад.

Идораи нашрия навиштаҳои муаллифони дар шакли электронӣ дар ҳаҷми то 4 саҳифаи хуруфи Times New Roman тј 14 қабул мекунад.

БАРОИ МАЪЛУМОТ:

Дастгоҳи КИМ ҲХДТ - **Идораи рӯзнама**
тел: 224-23-90, 224-83-72, 224-49-29, тел. 238-72-10, 238-54-61, 238-79-07,
221-63-21, факс: 224-27-59 факс: 227-44-94

www.tribun.tj E-mail: minbarihalk@bk.uz

Муовини сармуҳаррир оид ба тичорат:
Хусрав Дӯстов

ҲАЙАТИ ЭҶОДӢ:
Котиби масъул: Маъруфҷон Маҳмудов
Муҳаррири масъул: Алиҷон Ҷураев
Ҳабарнигорон: Солеҳ Юсуфов, Азамат Дӯстов, Хуринисо Ализода, Ибодуллоҳи Тоҳир, Мавҷуда Соҳибназарова, Гулҳаё Мадимарова
Масъули ҷоп: Мирзоалӣ Юнусов
Хуруфчинон: Чамила Аҳмадова, Гуландон Раҷабова
Мусахҳас: Сабоҳат Худӯвербекова,
Суратгир: Тухтамурод Рӯзиев
Саҳифабанд: Фирдавс Таушаров

НИШОНИИ МО:
734018, ш. Душанбе, хиёбони Саъдии Шерозӣ, 16.
Индекси обуна: 68910

Мақони ҷоп: наشريёти «Шарқи озод».

Тегъдоди нашр: 48952 нусха

Навбатдор: А.ДҶОСТОВ